

Platne transakcije i računi

Statistika platnog prometa

2021.

Godina VII · srpanj 2022.

Sadržaj

Uvod	4
1. Zakonodavni okvir	5
2. Metodologija	6
3. Platne transakcije u Republici Hrvatskoj	7
4. Kreditni transfer	11
Poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), preračunato u kune	12
4.1. Nacionalni kreditni transferi	14
Poslani nacionalni kreditni transferi u kunama	15
Poslani nacionalni kreditni transferi u stranim valutama (sve valute bez kune)	17
Nacionalni kreditni transferi prema načinu zadavanja	18
Nacionalni kreditni transferi zadani papirnim nalogom	21
Nacionalni kreditni transferi zadani elektronički	22
4.1.1. Trajni nalog	25
4.2. Međunarodni kreditni transferi	29
4.2.1. Poslani međunarodni kreditni transferi	29
4.2.2. Primljeni međunarodni kreditni transferi	33
5. Usluga plaćanja računa	36
6. Novčana pošiljka	37
6.1. Poslane novčane pošiljke	37
6.1.1. Poslane nacionalne novčane pošiljke	37
6.1.2. Poslane međunarodne novčane pošiljke	38
6.2. Primljene novčane pošiljke	39
6.2.1. Primljene međunarodne novčane pošiljke koje su poslane u kunama . . .	39
6.2.2. Primljene međunarodne novčane pošiljke u stranim valutama	40
6.2.3. Primljene međunarodne novčane pošiljke u pet najzastupljenijih valuta. .	41
7. Izravno terećenje	42
7.1. Broj računa i korisnika usluge izravnog terećenja i danih suglasnosti	42
7.2. Broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja	43

7.3. Prosječan broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja	44
7.4. Prosječan broj i vrijednost izravnih terećenja po korisniku i računu	45
8. Računi	46
8.1. Transakcijski račun i drugi platni račun	46
8.2. Broj korisnika prema platnoprometnim servisima	48
8.3. Jednovalutni i multivalutni računi	50
8.4. Transakcijski računi prema statusu	52
8.4.1. Transakcijski računi bez odobrenog prekoračenja	53
8.4.2. Transakcijski računi s odobrenim prekoračenjem	54
8.4.3. Blokirani računi za plaćanje	55
9. Pojmovnik	56
10. Dodatak	58
Popis tablica	58
Popis okvira	58
Popis slika	58

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka

Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb

Telefon centrale: 01/4564-555, telefon: 01/4565-006, telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 2459-8097

Uvod

Platni promet neizostavan je dio gospodarskog sustava svake zemlje i njegova je temeljna funkcija omogućavanje sigurne i učinkovite uporabe novca kao sredstva plaćanja te izvršavanje bezgotovinskih platnih transakcija odnosno prijenos sredstava od platitelja primatelju plaćanja. Uspješno i sigurno funkcioniranje platnog prometa iznimno je važno i za središnju banku, instituciju odgovornu za funkcioniranje platnog prometa u zemlji, kao i za cjelokupni financijski sustav i sve njegove sudionike.

Platni promet obuhvaća platne usluge i instrumente, procedure, pravila, sudionike i međubankovne sustave za prijenos novčanih sredstava, kojima je cilj prijenos sredstava, odnosno cirkulacija novca u zemlji. Pritom važan preduvjet za djelotvoran i siguran platni promet jest i jasan zakonodavni okvir.

Cilj je publikacije “Platne transakcije i računi” pružiti sveobuhvatan pregled platnih usluga kreditnih transfera (uključujući uslugu trajnih naloga), novčanih pošiljki (uključujući uslugu plaćanja računa) i izravnih terećenja te podatke o transakcijskim računima otvorenima kod kreditnih institucija.

Podaci o izvršenim platnim transakcijama prema korištenoj platnoj usluzi u 2021. posebno su zanimljivi i specifični budući da su veći dio 2021. godine u RH još uvijek bile prisutne određene mjere ograničavanja rada pojedinih djelatnosti i pružanja usluga, u skladu s mjerama stožera s ciljem suzbijanja širenja pandemije uzrokovane bolešću COVID-19.

Međutim, analiziranjem podataka o izvršenim platnim transakcijama dolazi se do zaključka da je u odnosu na 2020. primjetan porast ukupnog broja i vrijednosti svih bezgotovinskih platnih transakcija. Navedeni je porast zabilježen u prvom redu kod nacionalnih i međunarodnih kreditnih transfera, što znači da je nastavljen višegodišnji kontinuirani rast broja i vrijednosti bezgotovinskih plaćanja u Republici Hrvatskoj, koji je bio znatno usporen u 2020. zbog utjecaja pandemije.

Iz podataka o korištenim kanalima plaćanja može se zaključiti da se potrošači i poslovni subjekti sve više služe elektroničkim načinom zadavanja platnih transakcija u odnosu na papirne naloge. Drugim riječima, nastavio se trend porasta broja korisnika mobilnog i internetskog bankarstva kao i platnih transakcija iniciranih tim kanalima.

Navedene promjene i brojni drugi prikazi stanja na osnovi statističkih podataka prikupljenih u četiri izvješća (kreditni transfer, novčana pošiljka, izravno terećenje i računi) detaljnije su opisani u nastavku publikacije.

1. Zakonodavni okvir

Zakonom o platnom prometu (NN, br. 66/2018.; u nastavku teksta: ZPP), u koji su prenesene odredbe Direktive (EU) 2015/2366¹ (u nastavku teksta: Direktiva) na jedinstven su način uređene platne usluge u RH, i to istovjetno kako ih Direktiva propisuje za cijeli Europski gospodarski prostor. ZPP-om se uređuju platne usluge, pružatelji platnih usluga, obveze informiranja korisnika platnih usluga te druga prava i obveze u vezi s pružanjem i korištenjem platnih usluga, transakcijski računi, osnivanje, rad i nadzor nad institucijama za platni promet te osnivanje, rad i nadzor nad platnim sustavima.

Platne usluge uređene ZPP-om, a obuhvaćene ovom publikacijom jesu: kreditni transferi, koji uključuju i trajne naloge, novčane pošiljke, koje sadržavaju i uslugu plaćanja računa, te izravna terećenja.

Statistički podaci o navedenim platnim uslugama prikupljaju se na temelju Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (NN, br. 147/2013. i 16/2017.; u nastavku teksta: Odluka), koja je stupila na snagu 1. siječnja 2014. Odlukom se propisuje obveza izvještavanja Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB) o podacima u vezi s platnim prometom i elektroničkim novcem te sadržaj, način i rokovi tog izvještavanja.

Odlukom su propisani opseg podataka i izvještajni obveznici. Osim podataka o nacionalnim platnim transakcijama prikupljaju se i podaci o međunarodnim platnim transakcijama, a izvještajno razdoblje određeno je na mjesečnoj razini.

U publikaciji je dan pregled platnih usluga za 2021. godinu na osnovi statističkih podataka prikupljenih u četiri izvješća navedene Odluke, a to su: Kreditni transfer, Novčana pošiljka, Izravno terećenje i Računi.

1 Direktiva 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ

2. Metodologija

Metodologija prikupljanja podataka u skladu s Odlukom temelji se na unaprijed definiranim pojmovima koji su usklađeni sa zakonskim odredbama, Uredbom (EU) br. 1409/2013 ESB-a od 28. studenoga 2013. o statistici platnog prometa (ESB/2013/43)² i drugim standardima kojima se uređuju platne usluge.

Pružatelji platnih usluga (izvještajni obveznici) čiji su podaci upotrijebljeni pri izradi publikacije jesu kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i pružanje platnih usluga propisano posebnim zakonom i Financijska agencija.

U publikaciji se prikazuju agregirani statistički podaci za RH u 2021. godini te se uspoređuju s prijašnjim razdobljima. Podaci su grupirani na sljedeći način:

- kreditni transferi i trajni nalozi – prikazuju se na mjesečnoj razini, sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca) ili godišnje
- novčane pošiljke i usluga plaćanja računa – prikazuju se na mjesečnoj razini ili godišnje
- izravna terećenja – prikazuju se na mjesečnoj razini, sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca) ili godišnje i
- transakcijski računi – prikazuju se na mjesečnoj razini ili sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca).

Podaci o promatranim platnim uslugama u statistici platnog prometa prikupljaju se u originalnoj valuti, tj. valuti u kojoj je transakcija izvršena (valuta transakcije).

U publikaciji se vrijednost transakcija prikazuje u tri kategorije:

1. u svim valutama – obuhvaća sve valute, uključujući kunu, preračunato u kune
2. u kunama – obuhvaća samo transakcije izvršene u kunama
3. u stranim valutama – obuhvaća sve valute bez kune, preračunato u kune.

Za potrebe publikacije sve transakcije izvršene u stranim valutama preračunate su u kune po srednjem tečaju HNB-a na posljednji dan izvještajnog razdoblja. Podaci o novčanoj vrijednosti transakcija iskazani su u kunama bez lipa.

² Uredba (EU) br. 1409/2013 Europske središnje banke od 28. studenoga 2013. o statistici platnog prometa (ESB/2013/43)

Publikacija osim agregiranih statističkih podataka u RH daje pregled pojedinih statističkih podataka za potrošače i nepotrošače koji su Uputom određeni na sljedeći način:

- **“potrošač”** – jest fizička osoba koja u ugovorima o platnim uslugama obuhvaćenima Zakonom o platnom prometu (NN, br. 66/2018.) djeluje izvan područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja
- **“nepotrošač”** – jest pravna ili fizička osoba koja nije potrošač (u nastavku teksta: poslovni subjekt) i uključuje pravne osobe (npr. trgovačka društva, ustanove, zadruge, udruge, zaklade i dr.), obrtnike i druge fizičke osobe koje obavljaju slobodna zanimanja ili gospodarsku djelatnost kad sklapaju ugovor o platnim uslugama ili ugovor o izdavanju elektroničkog novca unutar područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja te subjekte koji nemaju pravnu sposobnost, a mogu biti vlasnici računa za plaćanje (npr. tijela državne uprave, predstavništva i dr.).

Detaljnija metodološka objašnjenja povezana s pojedinim pojmovima iz izvješća navedena su u svakom poglavlju zasebno.

3. Platne transakcije u Republici Hrvatskoj

U Tablici 1. prikazane su platne transakcije u RH u 2021. godini. Podaci se odnose na platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata, kreditnih institucija i Financijske agencije izvršene u svim valutama (uključujući kunu), preračunato u kune.

U 2021. godini ukupno je izvršeno 413,76 milijuna nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 2.335.546,70 milijuna kuna koje su izvršili potrošači, poslovni subjekti te kreditne institucije i Fina na teret svojih računa. Ukupne nacionalne bezgotovinske platne transakcije povećale su se za 6,89% u odnosu na 2020. godinu, a njihova vrijednost za 3,35%.

Nadalje, u 2021. godini ukupno je izvršeno 426,59 milijuna međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija s ukupnom vrijednosti od 2.979.095,22 milijuna kuna koje su izvršili potrošači, poslovni subjekti te kreditne institucije i Fina na teret svojih računa. Ukupne međunarodne bezgotovinske platne transakcije povećale su se za 7,12% u odnosu na 2020. godinu, a njihova vrijednost za 7,68%.

Tablica 1. Platne transakcije u RH

Izvršene platne transakcije	Broj transakcija	%	Vrijednost transakcija	%
A) Nacionalne platne transakcije				
1. Poslani kreditni transferi	356.115.102	86,07%	2.254.514.852.280	96,53%
2. Trajni nalozi	24.680.635	5,96%	62.655.838.900	2,67%
3. Usluga plaćanja računa	12.813.576	3,10%	4.561.468.089	0,20%
4. Izravna terećenja	20.117.260	4,86%	13.741.833.881	0,59%
5. Poslane novčane pošiljke	36.370	0,01%	72.710.951	0,01%
Ukupno nacionalne platne transakcije (1. – 5.)	413.762.943	100%	2.335.546.704.101	100%
B) Međunarodne platne transakcije				
6. Poslani kreditni transferi	4.556.556	35,52%	319.161.041.726	49,59%
7. Primljeni kreditni transferi	8.087.429	63,04%	323.993.825.347	50,34%
8. Poslane novčane pošiljke	7.495	0,06%	15.768.859	0,01%
9. Primljene novčane pošiljke	177.077	1,38%	377.879.787	0,06%
Ukupno međunarodne platne transakcije (6. – 9.)	12.828.557	100%	643.548.515.719	100%
UKUPNO (A + B)	426.591.500		2.979.095.219.820	

Izvršene platne transakcije obuhvaćaju izvršene platne transakcije kreditnih transfera, trajnog naloga, izravnog terećenja, novčane pošiljke i usluge plaćanja računa u svim valutama (uključujući kunu).

A. Nacionalna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji se nalazi u RH.

- 1. Poslani kreditni transferi** obuhvaćaju sve nacionalne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija.
- 2. Trajni nalozi** obuhvaćaju sve nacionalne trajne naloge izvršene na teret računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata.
- 3. Usluga plaćanja računa** obuhvaća sve nacionalne usluge plaćanja računa za plaćanje izvršene na teret potrošača i poslovnih subjekata.
- 4. Izravna terećenja** obuhvaćaju sva nacionalna izravna terećenja izvršena na teret računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata.
- 5. Poslane novčane pošiljke** obuhvaćaju sve nacionalne novčane pošiljke izvršene na teret potrošača i poslovnih subjekata.

B. Međunarodna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) nalazi u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) u trećoj državi ili drugoj državi članici.

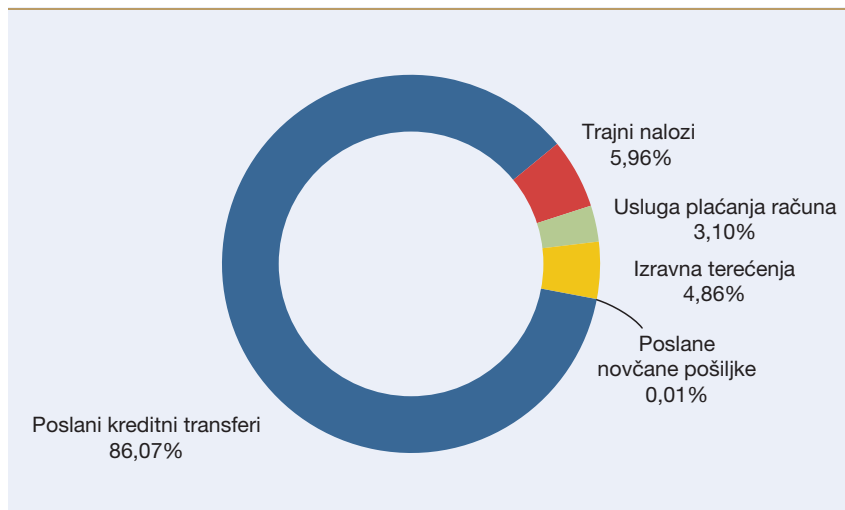
- 6. Poslani kreditni transferi** obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija.
- 7. Primljeni kreditni transferi** obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere izvršene u korist računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija.
- 8. Poslane novčane pošiljke** obuhvaćaju sve međunarodne novčane pošiljke izvršene na teret potrošača i poslovnih subjekata.
- 9. Primljene novčane pošiljke** obuhvaćaju sve međunarodne novčane pošiljke izvršene u korist potrošača i poslovnih subjekata.

Napomena: Uključene su platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata, kreditnih institucija i Fine, izvršene u svim valutama (uključujući kunu), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021.

Izvor: HNB

Iz strukture nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija vidljivo je kako se najveći udio (86,07%) odnosi na transakcije poslanih kreditnih transfera. Manji dio odnosi se na transakcije izravnih terećenja s 4,86%, transakcije trajnog naloga s 5,96% i usluge plaćanja računa s udjelom od 3,10%. Na posljednjem su mjestu transakcije poslanih novčanih pošiljki s udjelom od 0,01% (Slika 1.).

Slika 1. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija

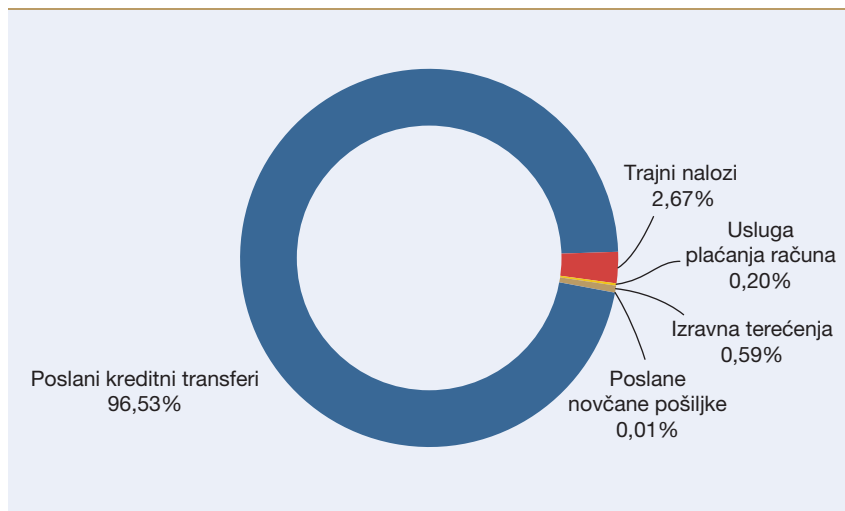

Napomena: Uključene su platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata, kreditnih institucija i Fine, izvršene u svim valutama (uključujući kunu), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

U strukturi nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija najveći udio odnosi se na poslani kreditni transferi s 96,53%, a znatno manji udio odnosi se na uslugu trajnog naloga (2,67%), uslugu izravnog terećenja (0,59%), uslugu plaćanja računa (0,20%) i poslani novčane pošiljke (0,01%) – Slika 2.

Slika 2. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija

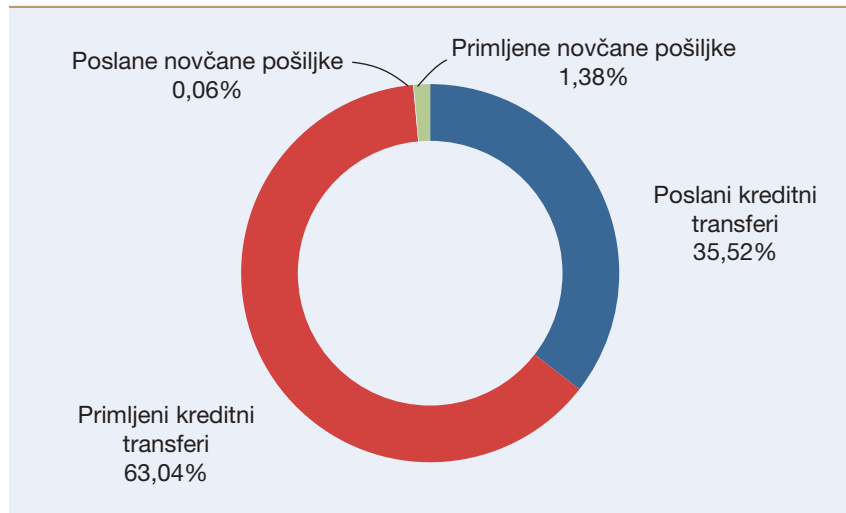
Napomena: Uključene su platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata, kreditnih institucija i Fine, izvršene u svim valutama (uključujući kunu), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Promatraju li se međunarodne platne transakcije, najveće udjele u broju imaju transakcije primljenih kreditnih transfera s udjelom od 63,04% i poslani kreditni transferi s udjelom od 35,52%. Manji udio odnosi se

na primljene novčane pošiljke s udjelom od 1,38% i poslane novčane pošiljke s udjelom od 0,06% (Slika 3.).

Slika 3. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija

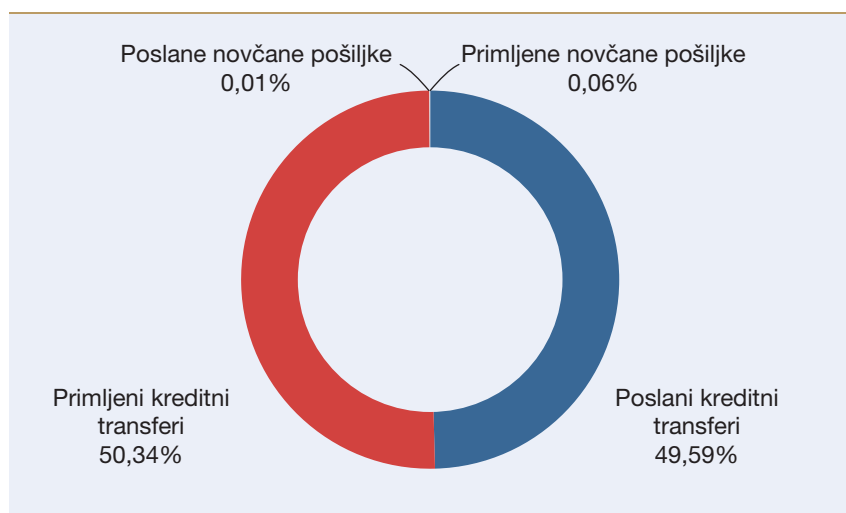
Napomena: Uključene su platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata, kreditnih institucija i Fine, izvršene u svim valutama (uključujući kunu), preračunato u kune.

Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Iz strukture vrijednosti međunarodnih platnih transakcija vidljivo je da je gotovo podjednak udio poslanih kreditnih transfera (49,59%) i primljenih kreditnih transfera (50,34%), a znatno manji udio odnosi se na primljene novčane pošiljke (0,06%) i poslane novčane pošiljke s udjelom od 0,01% (Slika 4.).

Slika 4. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija

Napomena: Uključene su platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata, kreditnih institucija i Fine, izvršene u svim valutama (uključujući kunu), preračunato u kune.

Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Analizira li se trend ukupnih platnih transakcija u 2021. u odnosu na 2020. godinu, može se zaključiti da je i u broju i u vrijednosti transakcija zabilježen blagi rast u odnosu na prethodnu godinu, kao rezultat veće gospodarske aktivnosti i oporavka u usporedbi s pandemijskom 2021.

Naime, ukupan broj bezgotovinskih platnih transakcija porastao je za 7,12% u odnosu na prethodnu godinu, a vrijednost za 7,68% (Tablica 1.).

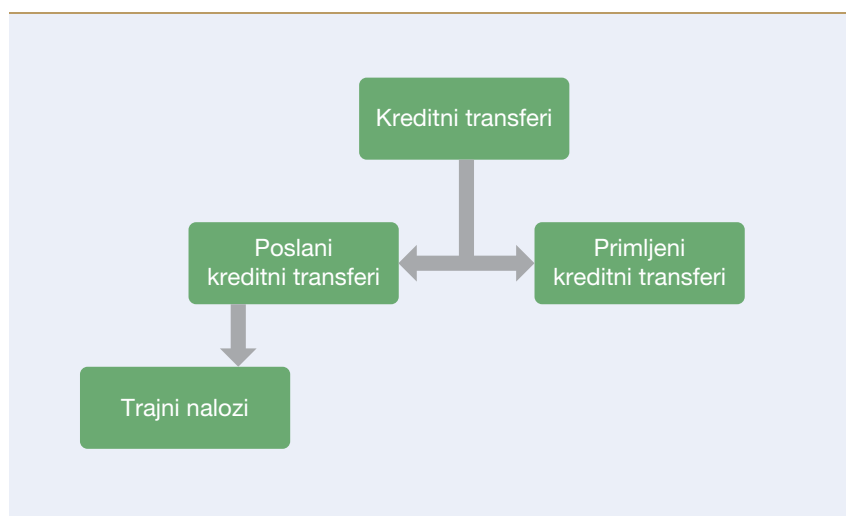
4. Kreditni transfer

Kreditni transfer je platna usluga kojom se na osnovi upute koju inicira platitelj tereti račun za plaćanje platitelja i odobrava račun za plaćanje primatelja plaćanja³. Sama transakcija ne smije se poistovjećivati s pojmom “kredit”, već dolazi od engleske riječi *credit transfer*, što podrazumijeva da je njime zadan prijenos u korist računa primatelja plaćanja na inicijativu platitelja.

Kreditni transferi obuhvaćaju poslani kreditne transfere izvršene na teret računa korisnika platnih usluga i primljene kreditne transfere izvršene u korist računa korisnika platnih usluga.

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju nacionalne, prekogranične i međunarodne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata) te obuhvaćaju i uslugu trajnih naloga.

Slika 5. Struktura kreditnih transfera

³ Kreditni transfer jest platna usluga kojom se račun za plaćanje primatelja plaćanja odobrava za platnu transakciju ili za niz platnih transakcija terećenja platiteljeva računa za plaćanje, od strane pružatelja platnih usluga kod kojeg se vodi platiteljev račun za plaćanje, na osnovi naloga za plaćanje koji zadaje platitelj.

Primljeni kreditni transferi obuhvaćaju prekogranične i međunarodne platne transakcije izvršene u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata).

Na Slici 5. prikazana je struktura kreditnih transfera koji obuhvaćaju poslani i primljene kreditne transfere. Poslani kreditni transferi obuhvaćaju i trajne naloge.

Platnu uslugu kreditnog transfera u Republici Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2021. pružala je 21 kreditna institucija.

U 2021. godini ukupno je izvršeno 336,49 milijuna nacionalnih i međunarodnih kreditnih transfera na teret računa potrošača i poslovnih subjekata u RH u svim valutama, u ukupnoj vrijednosti od 2.033,82 milijarde kuna, što je povećanje za 8,8% u broju i 7,9% u vrijednosti transakcija u odnosu na 2020.

Ukupan broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih kreditnih transfera u svim valutama u 2021. godini povećali su se za 8,75% u broju i 7,87% u vrijednosti transakcija u odnosu na 2020. godinu.

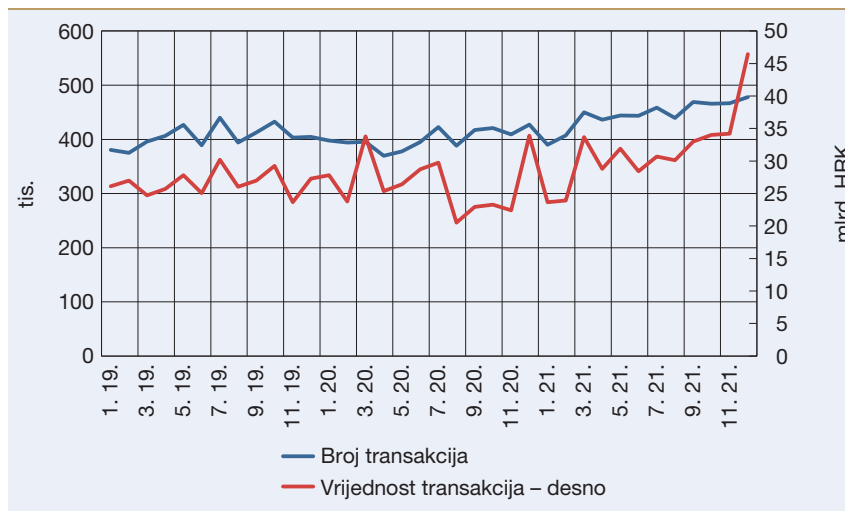
Imatelj (potrošač i/ili poslovni subjekt) korisnik računa može imati više otvorenih računa za plaćanje. U RH u 2021. jedan imatelj računa – potrošač prosječno je zadao 50 transakcija u ukupnoj vrijednosti u iznosu od 52.574 kune na teret svojeg računa za plaćanje, a poslovni subjekt na teret svojih računa u 2021. zadao je prosječno 460 transakcija s ukupnom godišnjom vrijednosti u iznosu od 5,9 milijuna kuna.

Poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), preračunato u kune

U 2021. ukupno je izvršeno 5,35 milijuna transakcija poslanih nacionalnih i međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune) u ukupnoj vrijednosti od 378.820,12 milijuna kuna (preračunato u kune). Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 445.686 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 31.568,34 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga takvog kreditnog transfera iznosila je 70.831 kunu (Slika 6.).

Ukupan broj i vrijednost poslanih nacionalnih i međunarodnih kreditnih transfera u stranim valutama u 2021. godini povećali su se za 11,08% u broju i 18,84% u vrijednosti transakcija u odnosu na 2020.

Slika 6. Ukupni poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)

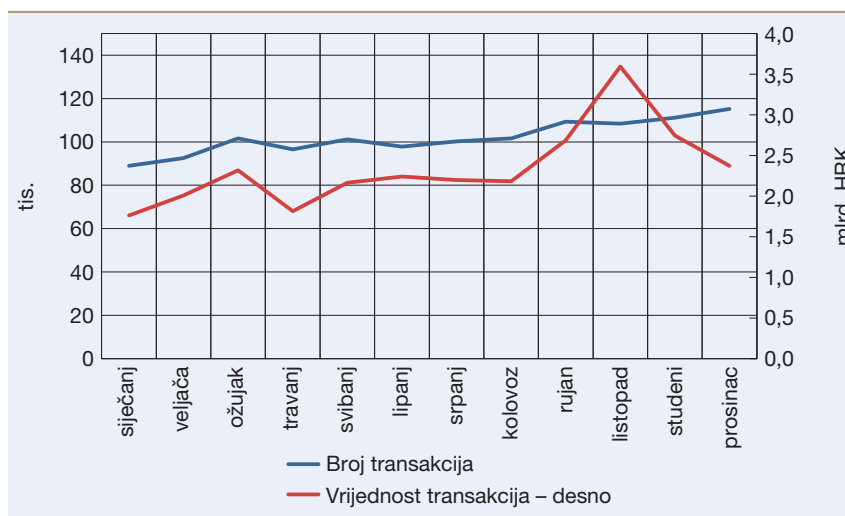

Napomena: Uključeni su poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Analiziraju li se navedeni podaci ovisno o tome jesu li ih zadali potrošači ili poslovni subjekti, dolazi se do sljedećih podataka. U RH ukupno je izvršeno 1.224.740 transakcija poslanih nacionalnih i međunarodnih kreditnih transfera potrošača u stranim valutama (sve valute bez kune) u ukupnoj vrijednosti u iznosu od 28.080,23 milijuna kuna (preračunato u kune). Mjesečno su se prosječno izvršavale 102.062 transakcije s prosječnom vrijednosti u iznosu od 2.340,02 milijuna kuna (Slika 7.). Prosječna vrijednost jedne takve transakcije potrošača u stranoj valuti iznosila je 22.928 kuna.

Slika 7. Poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača

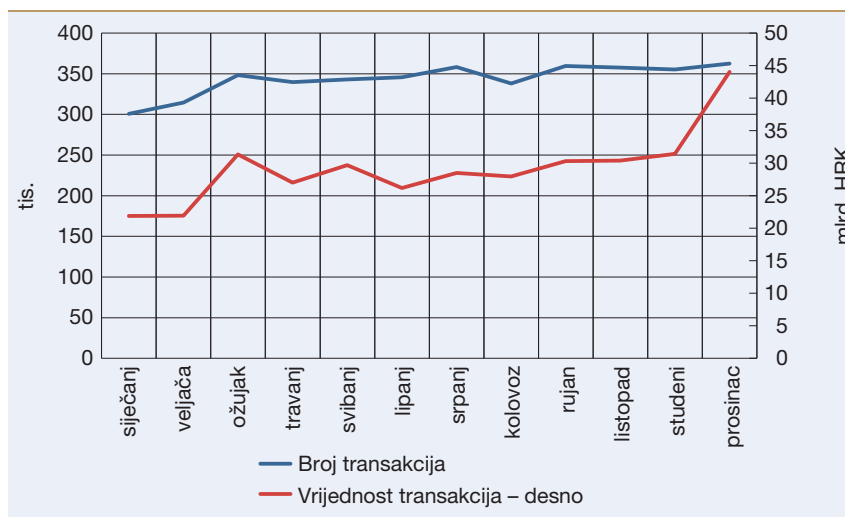

Napomena: Uključeni su poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača u stranim valutama (sve valute bez kune). Vrijednost transakcija preračunata je u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti transakcija poslanih nacionalnih i međunarodnih kreditnih transfera poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune) utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 4,12 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 350.739,89 milijuna kuna (preračunato u kune). Prosječni mjesečni broj transakcija iznosio je 343.624 transakcije u prosječnoj vrijednosti u iznosu od 29.228,32 milijuna kuna (Slika 8.). Prosječna vrijednost jedne takve transakcije poslovnog subjekta iznosila je 85.059 kuna.

Slika 8. Poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata

Napomena: Uključeni su poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

4.1. Nacionalni kreditni transferi

Nacionalni kreditni transferi obuhvaćaju nacionalne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata⁴) u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji se nalaze u Republici Hrvatskoj.

U izvršavanju nacionalnih kreditnih transfera u Republici Hrvatskoj u 2021. sudjelovala je 21 kreditna institucija.

U 2021. ukupno je u RH izvršeno 331,92 milijuna transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u svim valutama (uključujući kunu) čija je ukupna vrijednost preračunato u kune iznosila 1.718,12 milijarda kuna.

⁴ Nisu uključeni kreditni transferi na teret računa samih kreditnih institucija i Fine.

Ukupan broj poslanih nacionalnih kreditnih transfera u svim valutama (uključujući kunu) u 2021. godini povećao se za 8,73% u odnosu na 2020. godinu, a njihova se ukupna vrijednost u istom razdoblju povećala za 5,23%.

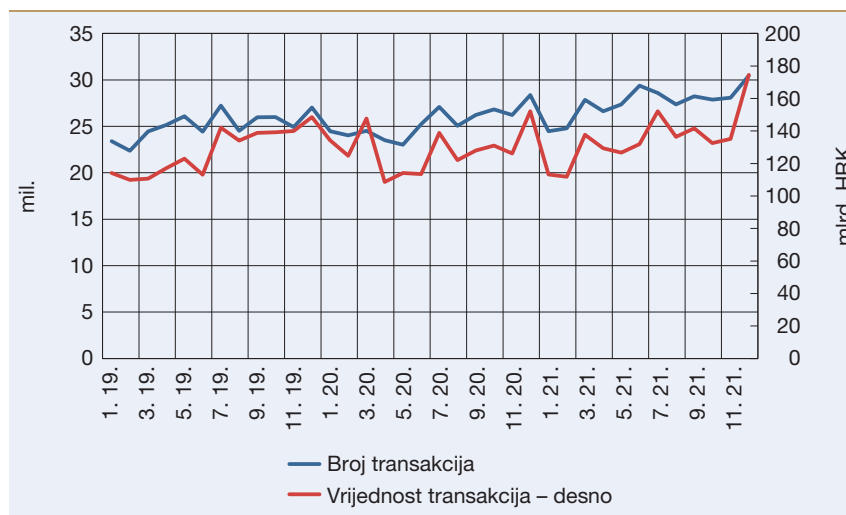
U nastavku se daje detaljna analiza poslanih nacionalnih kreditnih transfera zasebno u kunama i u stranim valutama (sve valute bez kune) za potrošače i poslovne subjekte.

Poslani nacionalni kreditni transferi u kunama

U 2021. ukupno je izvršeno 331,07 milijuna nacionalnih kreditnih transfera ukupne vrijednosti od 1.622,66 milijarda kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 27,59 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 135.221,55 milijuna kuna (Slika 9.). Prosječna vrijednost jednoga poslanog nacionalnoga kreditnog transfera iznosila je 4.901 kunu.

Ukupan broj poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u kunama u 2021. povećao se za 8,7% u odnosu na njihov broj u 2020. godini, a njihova ukupna vrijednost u istom razdoblju za 5,3%.

Slika 9. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama

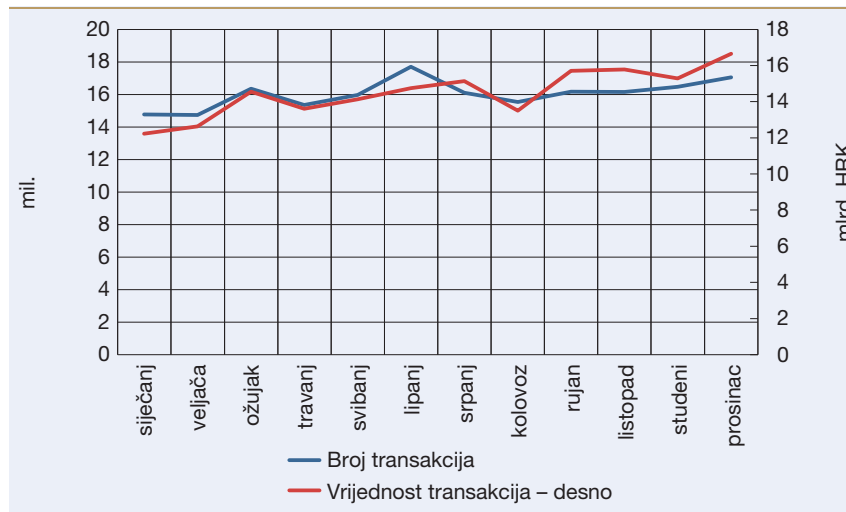

Napomena: Uključeni su poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.
Izvor: HNB

Ukupan broj poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača u kunama u 2021. godini iznosio je 192,38 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 173.966,52 milijuna kuna.

Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 16,03 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 14.497,21 milijun kuna. Prosječna vrijednost jedne takve transakcije iznosila je 904 kune (Slika 10.).

Slika 10. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača

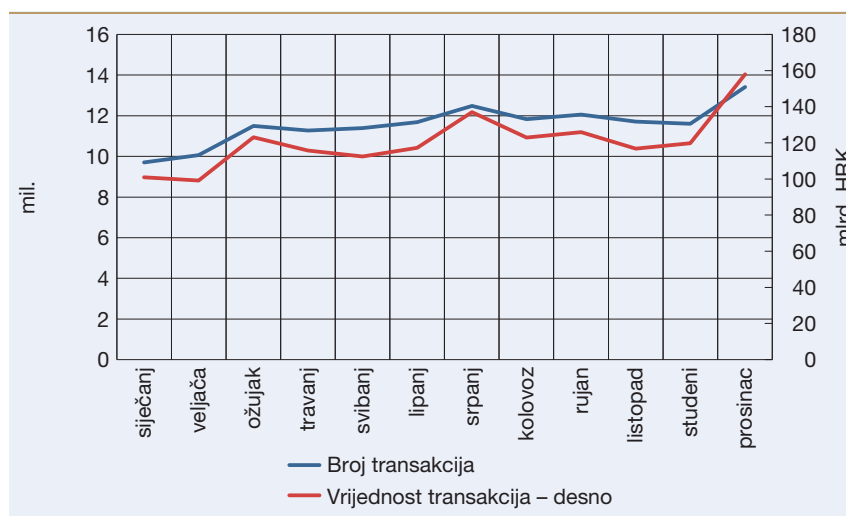

Napomena: Uključeni su poslani nacionalni kreditni transferi potrošača u kunama u 2021. godini.

Izvor: HNB

U istom razdoblju, odnosno u 2021. ukupan broj poslanih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata u kunama iznosio je 138,69 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 1.448,69 milijarda kuna. Prosječan mjesečni broj iznosio je 11,56 milijuna transakcija u prosječnom mjesečnom iznosu od 120.724,34 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije poslovnog subjekta iznosila je 10.446 kuna (Slika 11.).

Slika 11. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata

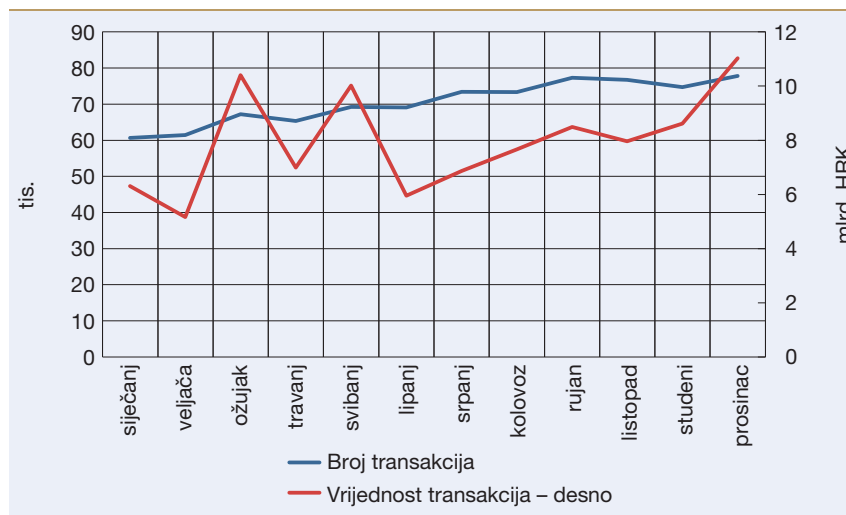
Napomena: Uključeni su poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata u kunama u 2021. godini.

Izvor: HNB

Poslani nacionalni kreditni transferi u stranim valutama (sve valute bez kune)

Tijekom 2021. u RH ukupno je izvršeno 846.362 transakcije poslanih nacionalnih kreditnih transfera u stranim valutama (sve valute bez kune) u ukupnoj vrijednosti od 95.461,04 milijuna kuna (vrijednost je preračunata u kune). U ukupnom broju svih transakcija izvršenih u RH u stranim valutama 88,5% bilo je u valuti euro. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 70.530 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 7.955,09 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga nacionalnoga kreditnog transfera u stranoj valuti (sve valute bez kune) iznosila je 112.790 kuna (Slika 12.).

Slika 12. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)

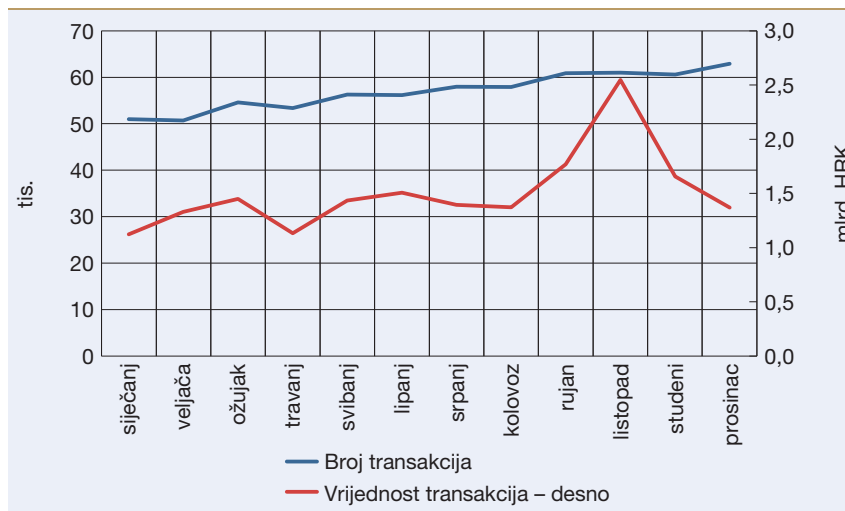
Napomena: Uključeni su poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

U RH ukupno je izvršeno 683,412 transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača u stranim valutama (sve valute bez kune), s ukupnom vrijednosti u iznosu od 18.082,33 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 56.951 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.506,86 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga takvoga kreditnog transfera potrošača iznosila je 26.459 kuna (Slika 13.).

U istom razdoblju, odnosno u 2021. utvrđeno je da su poslovni subjekti u stranim valutama (sve valute bez kune) u RH ukupno zadali 162.950 nacionalnih transakcija kreditnih transfera s ukupnom vrijednosti u iznosu od 77.378,7 milijuna kuna. Prosječan mjesečni broj iznosio je 13.579 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 6.448,23 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 474.862 kune (Slika 14.).

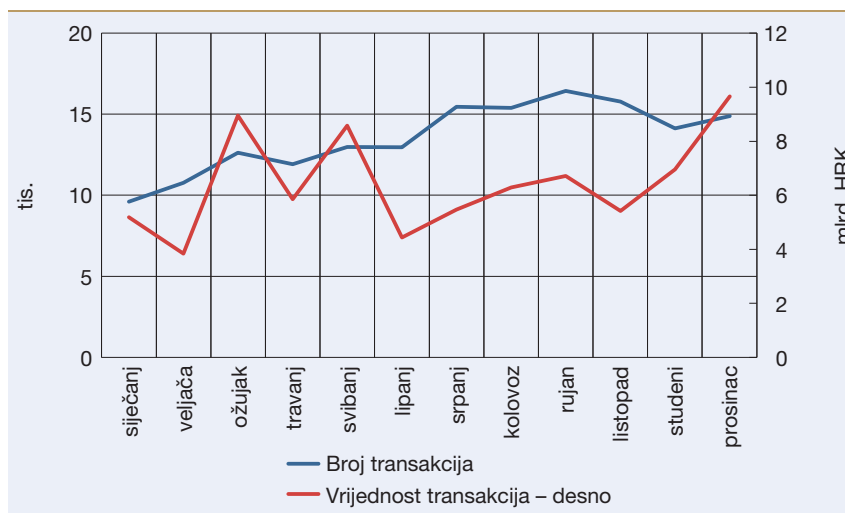
Slika 13. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača u stranim valutama

Napomena: Uključeni su poslani nacionalni kreditni transferi potrošača u stranim valutama (sve valute bez kune). Ukupna vrijednost transakcija preračunata je u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Slika 14. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata u stranim valutama

Napomena: Uključeni su poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

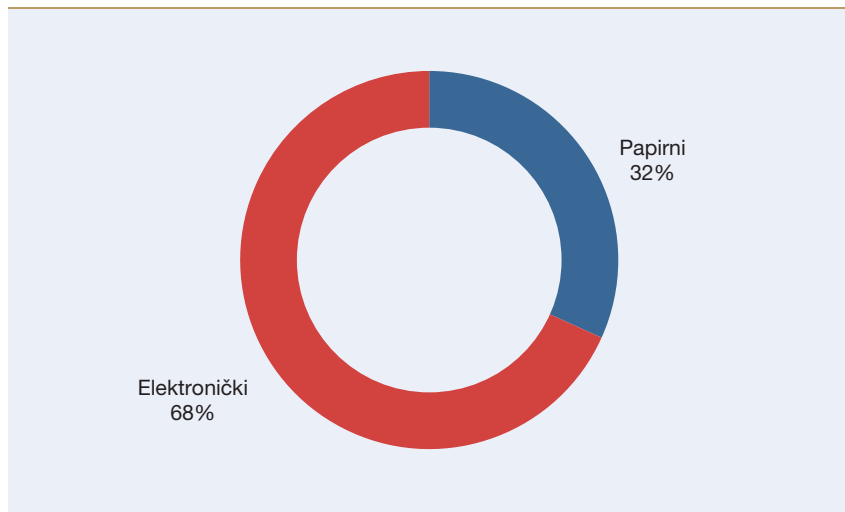
Izvor: HNB

Nacionalni kreditni transferi prema načinu zadavanja

Iz zaprimljenih statističkih podataka o izvršenim nacionalnim kreditnim transferima potrošača u kunama u 2021. utvrđeno je da je njih 60,47 milijuna zadano na papirnom nalogu, a elektronički 130,07 milijuna. Prosječan mjesečni broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača u kunama zadanih papirnim nalogima iznosio je 5,04 milijuna, a elektronički 10,84 milijuna transakcija.

Usporede li se navedeni podaci s podacima iz prethodne godine, može se zaključiti da se broj elektronički zadanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača u kunama povećao za 15,9% u odnosu na 2020. godinu. Također, podaci upućuju na to da je u 2021. broj kreditnih transfera potrošača zadanih elektronički veći za 115% u odnosu na broj kreditnih transfera zadanih papirnim nalogima, što pokazuje da se potrošači sve više koriste elektroničkim načinom zadavanja platnih naloga u odnosu na papirne naloge.

Slika 15. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja

Napomena: Prikaz za nacionalne kreditne transfere potrošača u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

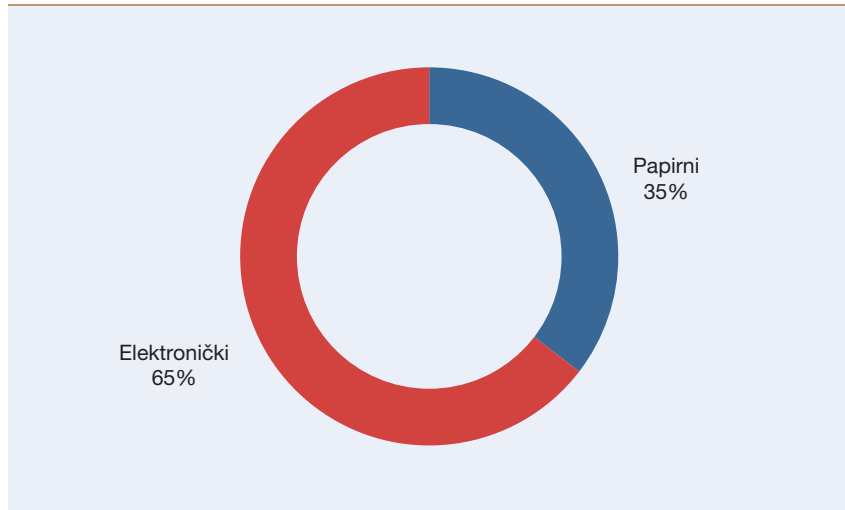
Iz prikazanih podataka o vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja utvrđeno je da je u 2021. upotrebom papirnog naloga ukupno zadano transakcija u vrijednosti od 61.037,34 milijuna kuna, dok su potrošači elektroničkim kanalima ukupno zadali transakcija u vrijednosti od 111.310,76 milijuna kuna. Prosječno mjesečno papirnim nalogima potrošači su zadali transakcija u vrijednosti od 5.086,45 milijuna kuna, a elektronički se prosječno mjesečno zadalo transakcija u vrijednosti od 9.275,9 milijuna kuna.

U 2021. godini ukupna vrijednost elektronički zadanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača povećala se za 26,36% u odnosu na 2020. godinu.

Podaci o broju izvršenih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja upućuju na dominantan udio kreditnih transfera zadanih elektronički u odnosu na broj kreditnih transfera zadanih upotrebom papirnog naloga. Tako je u 2021. ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera zadanih na papirnim nalogima iznosio samo 6,72 milijuna (4,86%), a elektronički višestruko više, odnosno 131,58 milijuna transakcija (95,14%).

Prosječan mjesečni broj kreditnih transfera poslovnih subjekata zadanih upotrebom papirnog naloga iznosio je 0,56 milijuna, a upotrebom elektroničkog naloga 10,96 milijuna.

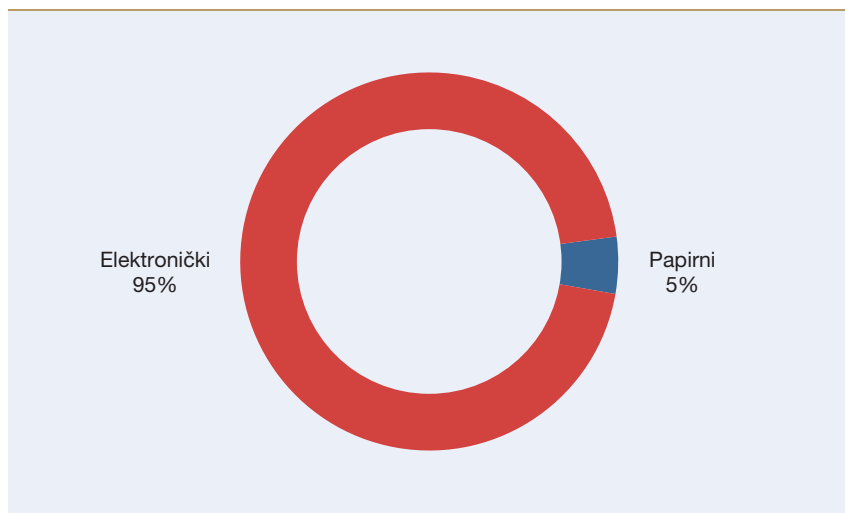
Slika 16. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja

Napomena: Prikaz za nacionalne kreditne transfere potrošača u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

U 2021. godini ukupan broj elektronički zadanih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata povećao se za 8,83% u odnosu na 2020. godinu, a vrijednost se povećala za 7,46%.

Slika 17. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja

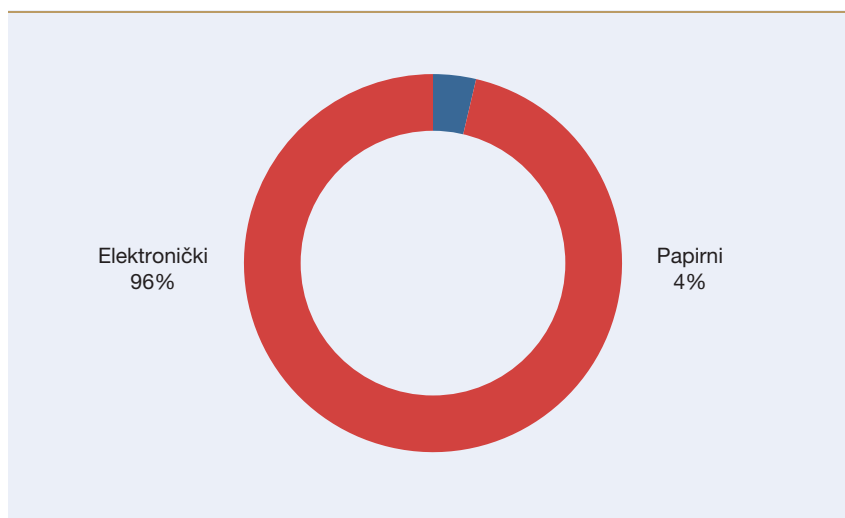
Napomena: Udjeli u broju nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Podaci o vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata u kunama prema načinu zadavanja također upućuju na to da je papirnim načinom, kao i 2020. godine, ukupno zadano znatno manje

transakcija u odnosu na elektronički zadane naloge. Ukupna vrijednost transakcija zadanih papirnim nalogima iznosila je 53.063,34 milijuna kuna, a elektronički zadanim nalogima ukupno se izvršilo kreditnih transfera u vrijednosti od 1.393,91 milijardu kuna. Prosječna mjesečna vrijednost transakcija zadanih na papirnim nalogima iznosila je 4.421,94 milijuna kuna, dok se nalogima zadanim elektronički u 2021. prosječno mjesečno izvršilo transakcija u vrijednosti od 116.159,2 milijuna kuna.

U 2021. ukupna vrijednost elektronički zadanih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata povećala se za 7,46% u odnosu na 2020. godinu.

Slika 18. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja

Napomena: Udjeli u vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja, u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Nacionalni kreditni transferi zadani papirnim nalogom

Platne transakcije nacionalnih kreditnih transfera zadane na papirnom nalogu mogu se predati na izvršenje na šalteru kreditne institucije ili druge pravne osobe koja radi u ime i za račun kreditne institucije. Pritom u posljednjih nekoliko godina većina naloga zadanih na papiru može biti zadana s pomoću 2D barkoda otisnutog na tim papirnim nalogima za plaćanje, koji se "skeniraju"/očitavaju na šalterima kreditne institucije ili kod druge pravne osobe koja radi u ime i za račun kreditne institucije.

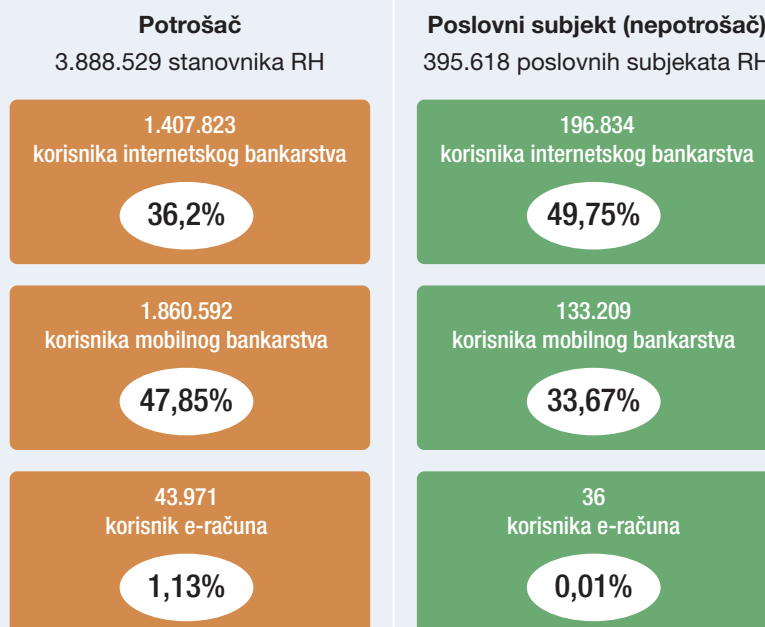
U 2021. ukupan broj transakcija nacionalnih kreditnih transfera potrošača zadanih papirnim nalogom na šalteru kreditnih institucija iznosio je 19,69 milijuna (nije uključen broj kreditnih transfera zadanih s pomoću 2D bar koda), a transakcija koje su zadali poslovni subjekti 6,41 milijun. Njihova je vrijednost za potrošače ukupno iznosila 52.942,65 milijuna kuna, a za poslovne subjekte 51.767,36 milijuna kuna.

U odnosu na 2020. godinu kod poslovnih subjekata evidentan je pad u broju izvršenih transakcija zadanih papirnim nalogom na šalteru, i to za 15,5%, a kod potrošača je zabilježen rast od 15%. Navedeni rast kod potrošača može se pripisati utjecaju pandemije jer su poslovnice institucija bile zatvorene dio 2020. godine zbog mjera stožera za suzbijanje pandemije pa je broj transakcija zadanih u poslovnicama bio manji. Naime, kada bi se broj izvršenih transakcija zadanih papirnim nalogom na šalteru potrošača usporedio s pretpandemijskom 2019., podaci upućuju da je došlo do smanjenja od 21,21% u 2021. budući da se potrošači sve više koriste elektroničkim načinom zadavanja transakcija.

Prema podacima za nacionalne kreditne transfere u kunama zadane s pomoću 2D barkoda na papirnim nalogima za plaćanje utvrđeno je da je njihov ukupan broj za potrošače iznosio 40,73 milijuna transakcija, a za poslovne subjekte 324.528 transakcija. Njihova vrijednost za potrošače ukupno je iznosila 8.084,36 milijuna kuna, a za poslovne subjekte 1.452,25 milijuna kuna.

Nacionalni kreditni transfere zadani elektronički

Okvir 1. Udio korištenja platnoprometnih servisa potrošača u odnosu na broj stanovnika RH i poslovnih subjekata i subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima u RH

Izvor: HNB

Tablica 2. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički

Način plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt
Šalter	217.168	16.370.717
Internetsko bankarstvo	21.733.267	102.301.585
Telebanking	0	597.929
Mobilno bankarstvo	106.883.063	11.569.544
Bankomat / bankarski kiosk	70.265	0
E-račun	462.780	0
Ostalo	705.030	735.771

Napomena: Uključeni su nacionalni kreditni transferi na teret potrošača i poslovnih subjekata u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Tablica 3. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički

Način plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt
Šalter	59.157.424	80.629.575.571
Internetsko bankarstvo	25.949.931.898	1.172.229.877.657
Telebanking	0	34.654.818.903
Mobilno bankarstvo	83.120.870.360	39.332.863.357
Bankomat / bankarski kiosk	71.033.870	0
E-račun	97.340.559	0
Ostalo	2.012.428.819	67.063.245.033

Napomena: Uključeni su nacionalni kreditni transferi na teret potrošača i poslovnih subjekata u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Tablica 4. Prosječan broj i vrijednost transakcija nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički prema broju korisnika platnih usluga

Usluge	Potrošač		Poslovni subjekt	
	Broj transakcija	Vrijednost transakcija	Broj transakcija	Vrijednost transakcija
Internetsko bankarstvo	15	18.433	520	5.955.424
Mobilno bankarstvo	57	44.674	87	295.272
E-račun	11	2.214	0	0

Napomena: Uključeni su nacionalni kreditni transferi na teret potrošača i poslovnih subjekata u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

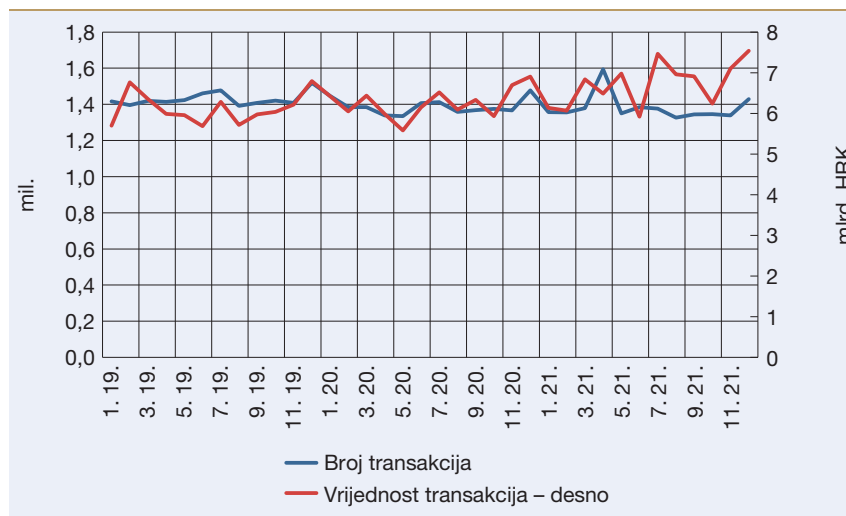
Izvor: HNB

Ako se podaci o ukupnom broju i vrijednosti transakcija zadanih internetskim i mobilnim bankarstvom u RH stave u omjer s brojem korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata) koji su s kreditnom institucijom sklopili ugovor o korištenju usluge internetskog i mobilnog bankarstva (pri čemu se korisnik broji kao jedan neovisno o broju sklopljenih ugovora o internetskom i/ili mobilnom bankarstvu s kreditnom institucijom), možemo zaključiti sljedeće (Tablica 4.):

- prosječan broj nacionalnih transakcija potrošača zadanih internetskim bankarstvom u 2021. iznosio je 15 transakcija, prosječne vrijednosti po korisniku u iznosu od 18.433 kune
- prosječan broj nacionalnih transakcija poslovnog subjekata zadanih internetskim bankarstvom u 2021. iznosio je 520 transakcija, prosječne vrijednosti po korisniku u iznosu od 5.955.424 kune
- prosječan broj nacionalnih transakcija potrošača zadanih mobilnim bankarstvom u 2021. iznosio je 57 transakcija, prosječne vrijednosti po korisniku u iznosu od 44.674 kune
- prosječan broj transakcija poslovnih subjekata zadanih mobilnim bankarstvom u 2021. iznosio je 87 transakcija, prosječne vrijednosti po korisniku u iznosu od 295.272 kune.

Analiziranjem ukupnog broja nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata zadanih elektronički na šalteru možemo zaključiti da se u 2021. ukupan broj smanjio za 0,45%, a ukupna se vrijednost povećala za 7,39% u usporedbi s 2020. godinom (Slika 19.). Primjer su takvih transakcija nalozi podneseni na memorijskom štapiću ili CD-u na šalterima poslovnica.

Slika 19. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata zadanih elektronički na šalteru

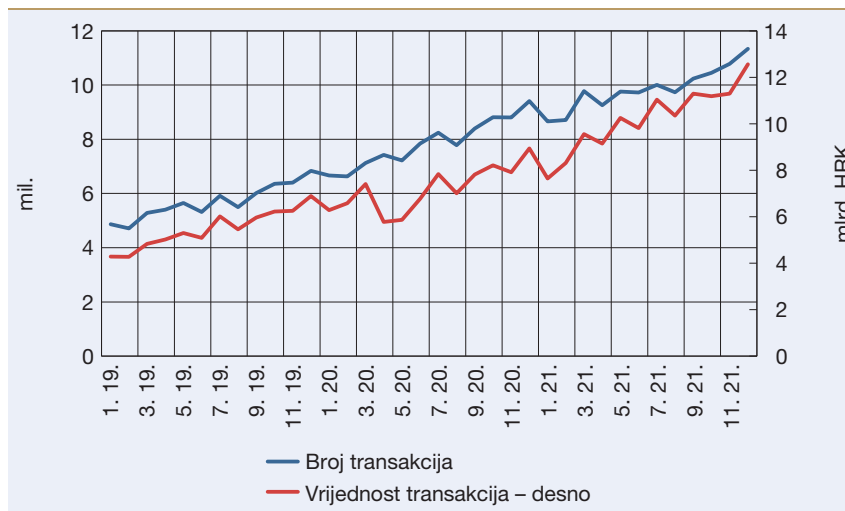

Napomena: Uključeni su nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.

Izvor: HNB

Analiziranjem ukupnog broja i vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera zadanih s pomoću mobilnog bankarstva (m-banking aplikacija kreditnih institucija) možemo zaključiti da se u 2021. godini nastavio trend rasta. Tako se ukupan broj kreditnih transfera zadanih mobilnim bankarstvom u 2021. povećao za 25,53%, a ukupna vrijednost za 41,68% u odnosu na 2020. godinu. Kretanje ukupnog broja kreditnih transfera zadanih mobilnim bankarstvom za razdoblje od 2019. do 2021. u RH prikazuje Slika 20.

Slika 20. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički mobilnim bankarstvom

Napomena: Uključeni su nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.

Izvor: HNB

Pritom, ako se ukupan broj i vrijednost transakcija zadanih mobilnim bankarstvom u 2021. analiziraju odvojeno za potrošače i poslovne subjekte, dolazi se do podatka da su 90,2% transakcija zadali potrošači (ukupno 106,88 milijuna), a 9,8% transakcija poslovni subjekti (ukupno 11,57 milijuna). Kada govorimo o vrijednosti transakcija zadanih mobilnim bankarstvom, 67,9% ukupne vrijednosti izvršenih transakcija zadali su potrošači (ukupno 83.120,87 milijuna kuna), a 32,1% poslovni subjekti (ukupno 39.332,86 milijuna kuna).

Usporedimo li navedene podatke s 2020., uočavamo porast od 24,5% u 2021. u broju transakcija koje su zadali potrošači mobilnim bankarstvom, a kod poslovnih je subjekata porast iznosio 36%. U vrijednosti transakcija porast u 2021. u odnosu na godinu prije kod potrošača iznosi 36,5%, a kod poslovnih subjekata 53,9%.

4.1.1. Trajni nalog

Trajni nalog je platna usluga kojom kreditna institucija, na temelju posebnog ugovora o trajnom nalogu s korisnikom platnih usluga, periodično, na određeni ili određivi dan prenosi određeni ili određivi iznos s računa za plaćanje svojega korisnika platnih usluga u korist računa za plaćanje primatelja plaćanja (npr. plaćanje TV pretplate, plaćanje anuiteta ili rate kredita i sl.).

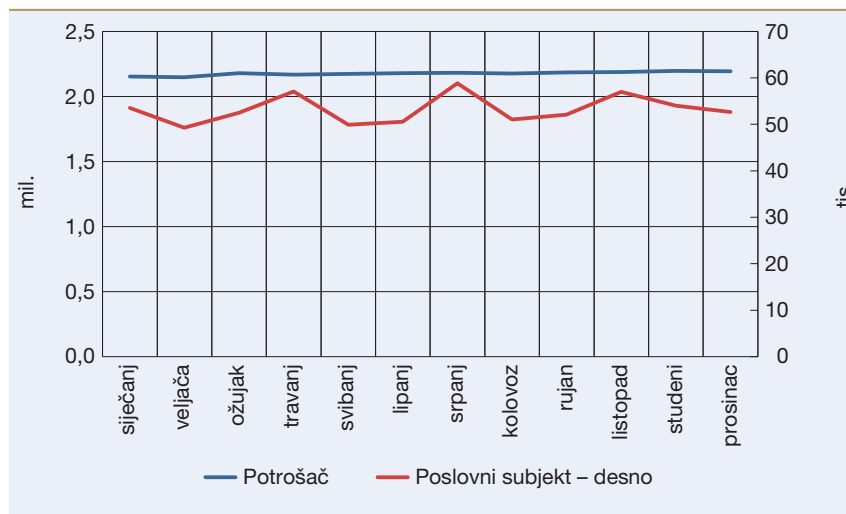
Platnu uslugu trajnog naloga na dan 31. prosinca 2021. u RH pružala je 21 kreditna institucija.

Broj ugovora trajnog naloga jest broj suglasnosti platitelja za izvršenje platne transakcije trajnog naloga koje je kreditna institucija zaprimila, a evidentira ga kreditna institucija kod koje se vodi račun koji je naveden u ugovoru o trajnom nalogu.

Nacionalna platna transakcija trajnog naloga obuhvaća nacionalne platne transakcije trajnog naloga izvršene u kunama na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata).

Slika 21. prikazuje kretanje broja ugovora trajnog naloga potrošača i poslovnih subjekata u 2021. po mjesecima. Na dan 31. prosinca 2021. potrošači su imali sklopljeno 2.194.767 ugovora o trajnom nalogu s kreditnom institucijom, a poslovni subjekti njih 52.676.

Slika 21. Broj ugovora trajnog naloga na dan 31. prosinca 2021.

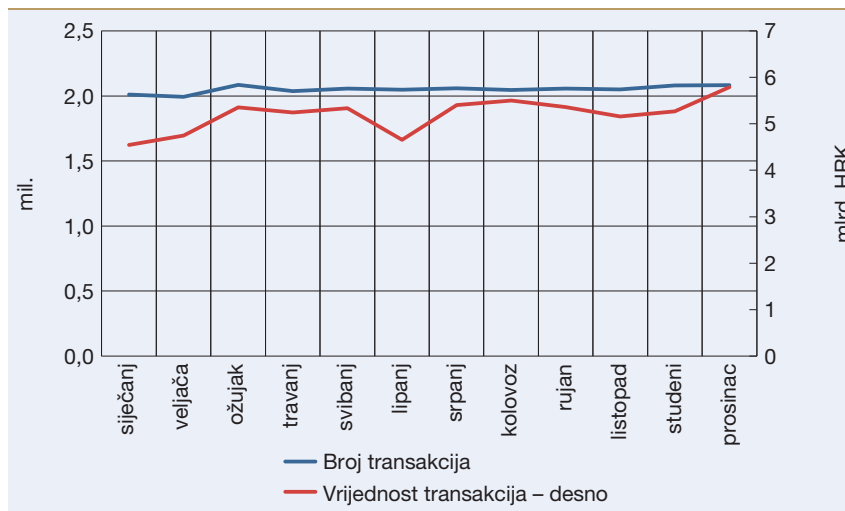
Izvor: HNB

U 2021. godini ukupno je u RH izvršeno 24,7 milijuna transakcija trajnih naloga (u svim valutama) u ukupnoj vrijednosti od 62.655,84 milijuna kuna (preračunato u kune). Od ukupnog broja izvršenih transakcija trajnih naloga njih 99,7% izvršeno je u kunama, a ostatak od 0,3% u ostalim valutama.

Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 2,05 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 5.196,21 milijun kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 2.534 kune (Slika 22.).

Ukupan broj transakcija trajnog naloga potrošača u kunama u 2021. iznosio je 23,88 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 15.454,8 milijuna kuna. Prosječno je mjesečno izvršeno 1,99 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.287,9 milijuna kuna.

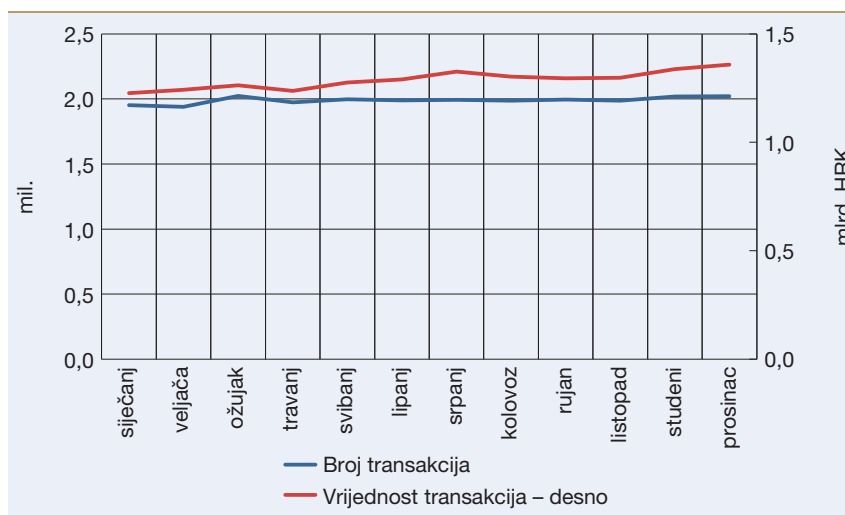
Slika 22. Ukupan broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača i poslovnih subjekata

Napomena: Uključeni su trajni nalozi potrošača i poslovnih subjekata u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Slika 23. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača

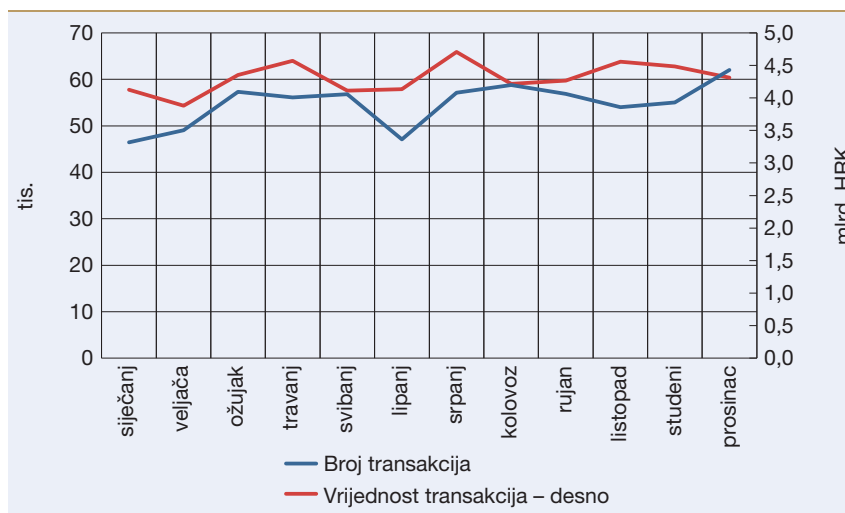
Napomena: Uključeni su trajni nalozi potrošača u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 647 kuna (Slika 23.).

U istom razdoblju, odnosno u 2021., ukupan je broj transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata u kunama iznosio 723.981 transakciju s ukupnom vrijednosti u iznosu od 46.899,72 milijuna kuna. Prosječno mjesečno izvršilo se 60.332 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 3.908,31 milijun kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 64.780 kuna (Slika 24.).

Slika 24. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata

Napomena: Uključeni su trajni nalozi poslovnih subjekata u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Na osnovi usporedbe izvršenih trajnih naloga potrošača i poslovnih subjekata može se zaključiti da se, kao i prethodnih godina, na teret računa potrošača izvršilo značajno više transakcija trajnih naloga (97,1%) u odnosu na račune poslovnih subjekata (2,9%). Međutim, ako se analizira vrijednost izvršenih trajnih naloga, može se zaključiti suprotno, odnosno vrijednost trajnih naloga izvršenih na teret računa poslovnih subjekata (75,2%) značajno je veća od vrijednosti trajnih naloga izvršenih na teret računa potrošača (24,8%).

Analizom podataka o broju korisnika platnih usluga potrošača koji se koriste uslugom trajnog naloga na teret svojeg računa za plaćanje (pri čemu se korisnik broji kao jedan neovisno o broju sklopljenih ugovora o trajnom nalogu s kreditnom institucijom) utvrđeno je da je njihov udio u odnosu na ukupan broj stanovnika RH iznosio 35,54%, odnosno njih 1.381.804 ima ugovorenu minimalno jednu uslugu trajnog naloga.

Prema broju korisnika platnih usluga poslovnih subjekata koji se koriste uslugom trajnog naloga na teret svojeg računa za plaćanje (pri čemu se korisnik broji kao jedan neovisno o broju sklopljenih ugovora o trajnom nalogu s kreditnom institucijom) utvrđeno je da je njihov udio u odnosu na ukupan broj registriranih poslovnih subjekata u RH iznosio 9,23%, odnosno njih 36.498 ima ugovorenu minimalno jednu uslugu trajnog naloga.

Iz podataka o ukupnom broju i vrijednosti transakcija trajnih naloga u RH (u svim valutama uključujući kune) prema broju korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata) koji su s kreditnom institucijom sklopili ugovor o trajnom nalogu na teret svojeg računa za plaćanje možemo zaključiti sljedeće:

- prosječan je mjesečni broj transakcija trajnog naloga potrošača 1,44 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 944,5 kuna
- prosječan mjesečni broj transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata iznosio je 1,7 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 107.299 kuna.

4.2. Međunarodni kreditni transferi

Međunarodni kreditni transfer jest platna transakcija kreditnog transfera u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) nalazi u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) u drugoj državi članici ili u trećoj državi.

Platnu uslugu međunarodnoga kreditnog transfera u RH na dan 31. prosinca 2021. pružala je 21 kreditna institucija.

4.2.1. Poslani međunarodni kreditni transferi

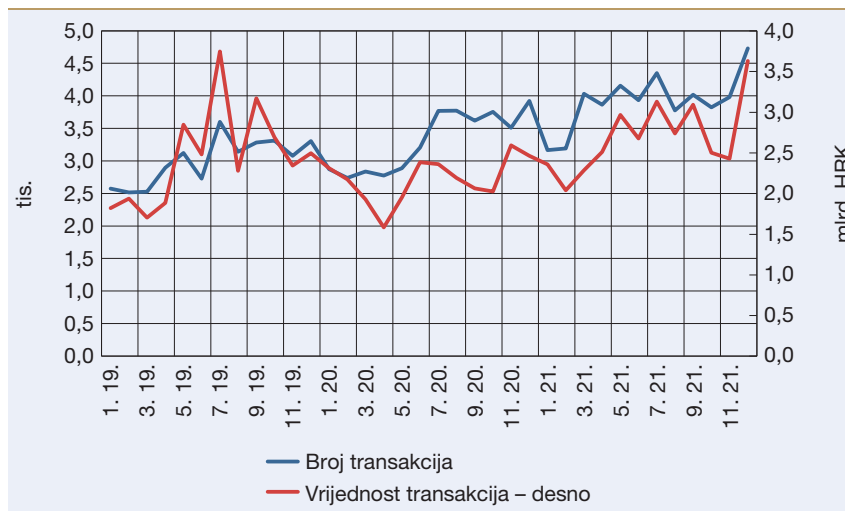
Poslani međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju međunarodne platne transakcije na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata), koje je kreditna institucija izvršila/poslala u korist pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja koji posluje u drugoj državi članici ili u trećoj državi.

Iz RH u 2021. ukupno je poslano 4,56 milijuna transakcija međunarodnih kreditnih transfera u svim valutama (uključujući kunu) u ukupnoj vrijednosti od 319.161,04 milijuna kuna (preračunato u kune). Na razini mjeseca prosječno je poslano 379.713 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 26.596,75 milijuna kuna. U odnosu na 2020. ukupan broj poslanih međunarodnih kreditnih transfera u 2021. godini povećao se za 10,24%, a ukupna vrijednost za 24,22%.

Od ukupnog broja poslanih međunarodnih kreditnih transfera u 2021. njih 47.018 (1,03%) zadano je u kunama u ukupnoj vrijednosti od 32.343,12 milijuna kuna (10,13%). Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 3.918 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 2.695,26 milijuna kuna (Slika 25.).

Ukupan broj poslanih međunarodnih kreditnih transfera u kunama u 2021. godini povećao se za 18,5% u odnosu na 2020. godinu, a ukupna vrijednost za 24,3%.

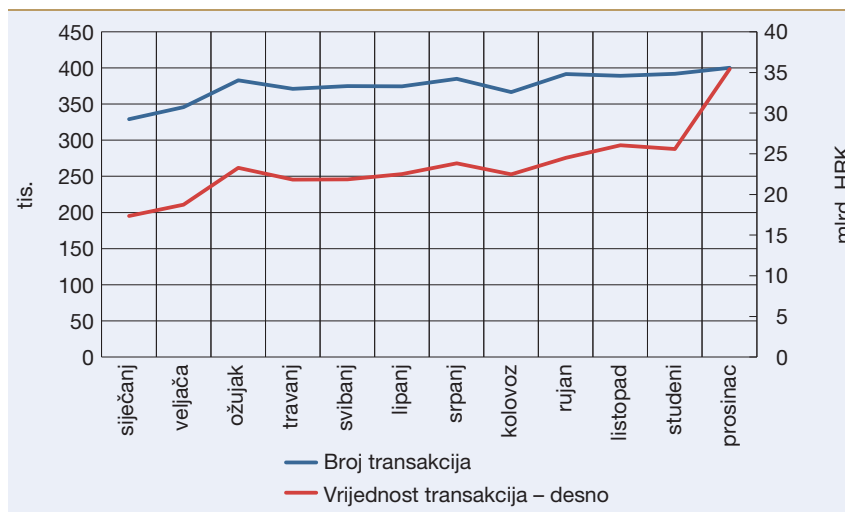
Slika 25. Ukupni poslani međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama

Napomena: Uključeni su poslani međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.
Izvor: HNB

Istodobno je u RH ukupno poslano 4,5 milijuna transakcija međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), u ukupnoj vrijednosti od 283.359,08 milijuna kuna (preračunato u kune). Na razini mjeseca prosječno je poslano 375.156 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 23.613,26 milijuna kuna (Slika 26.).

Slika 26. Ukupni poslani međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)

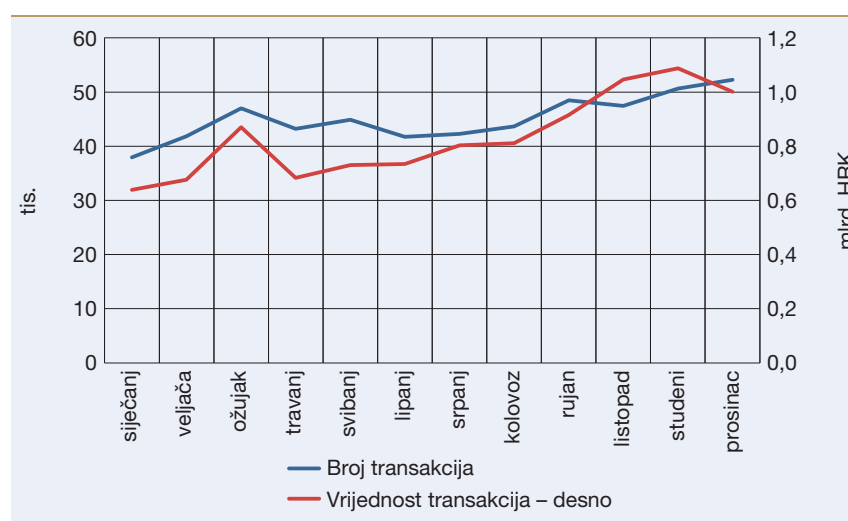
Napomena: Uključeni su poslani međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune). Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Kada se podaci o ukupnom broju i vrijednosti poslanih međunarodnih kreditnih transfera u svim valutama osim kune analiziraju prema tome jesu li ih zadali potrošači ili poslovni subjekti, vidljivo je da su potrošači u 2021. zadali 541.328 transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od

9.997,9 milijuna kuna, a poslovni subjekti 3,96 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 273.361,19 milijuna kuna. Kretanje ukupnog broja i vrijednosti poslanih međunarodnih kreditnih transfera u stranim valutama (sve valute bez kune) po mjesecima za potrošače prikazuje Slika 27., a za poslovne subjekte Slika 28.

Pritom su potrošači na razini mjeseca prosječno zadali 45.111 transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera u stranim valutama (sve valute bez kune) s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 833,16 milijuna kuna (preračunato u kune). Prosječna mjesečna vrijednost jedne transakcije poslanoga međunarodnoga kreditnog transfera u stranoj valuti potrošača iznosila je 18.469 kuna.

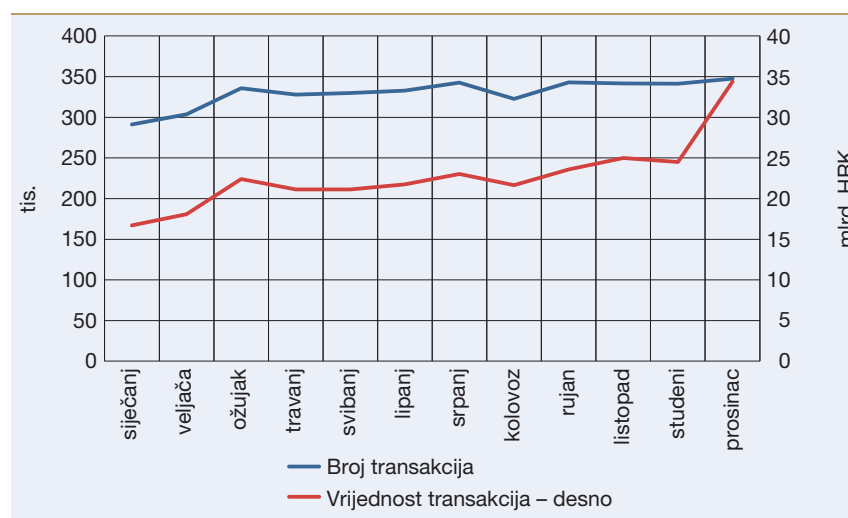
Slika 27. Poslani međunarodni kreditni transferi potrošača

Napomena: Uključeni su poslani međunarodni kreditni transferi potrošača u stranim valutama (sve valute bez kune). Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Slika 28. Poslani međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata

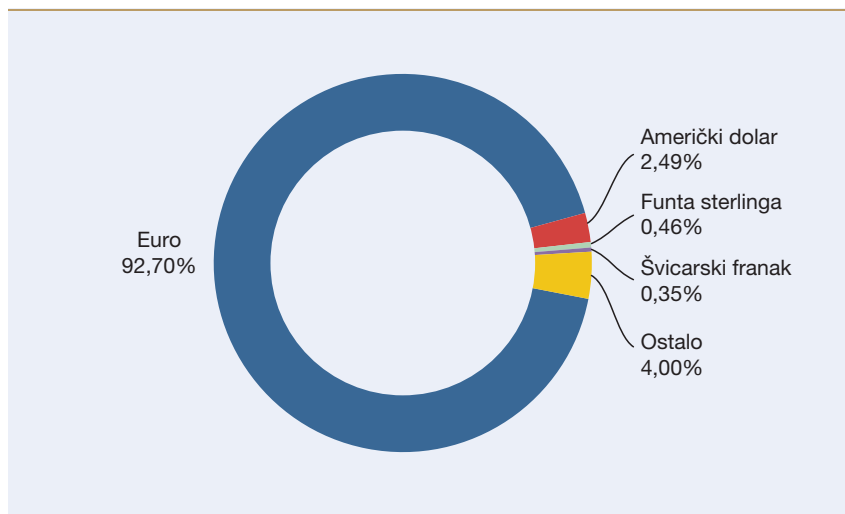
Napomena: Uključeni su poslani međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata u svim valutama (osim kune). Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Poslovni subjekti prosječno su na razini mjeseca zadali 330.045 transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera u stranim valutama (sve valute bez kune) s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 22.780,1 milijun kuna (preračunato u kune). Prosječna vrijednost jedne transakcije poslanoga međunarodnoga kreditnog transfera u stranoj valuti poslovnog subjekta iznosila je 69.021 kunu (Slika 28.).

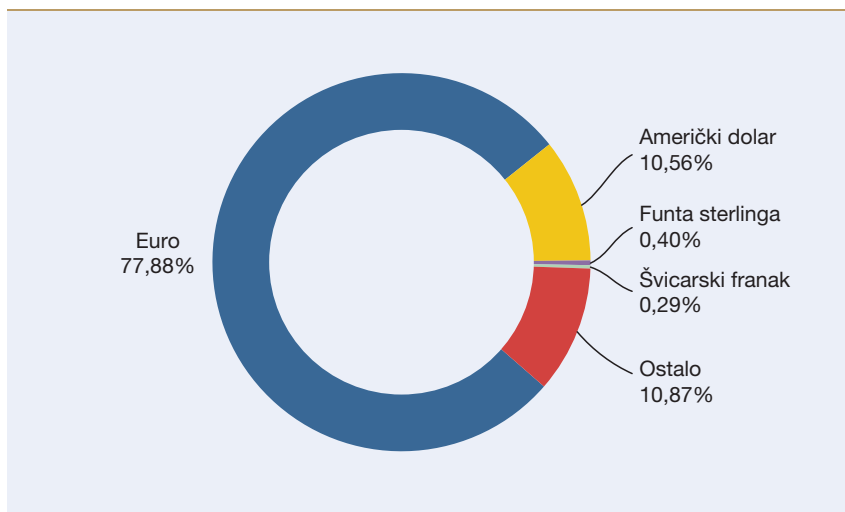
Najveći udio u ukupnom broju transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u 2021. imala je valuta euro s 92,7%. Slijede američki dolar s udjelom od 2,49%, funta

Slika 29. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata

Napomena: Struktura udjela valuta ukupno za potrošače i poslovne subjekte. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Slika 30. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata

Napomena: Struktura udjela valuta ukupno za potrošače i poslovne subjekte. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

sterlinga s 0,46% i švicarski franak s 0,35%. Udio od 4% odnosi se na sve ostale valute ukupno (Slika 29.).

Prema udjelima valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata najveći udio imala je također valuta euro s udjelom od 77,88%. Slijede američki dolar s udjelom od 10,56%, funta sterlinga s 0,40% i švicarski franak s 0,29%. Udio od 10,87% odnosi se na sve ostale valute ukupno (Slika 30.).

4.2.2. Primljeni međunarodni kreditni transferi

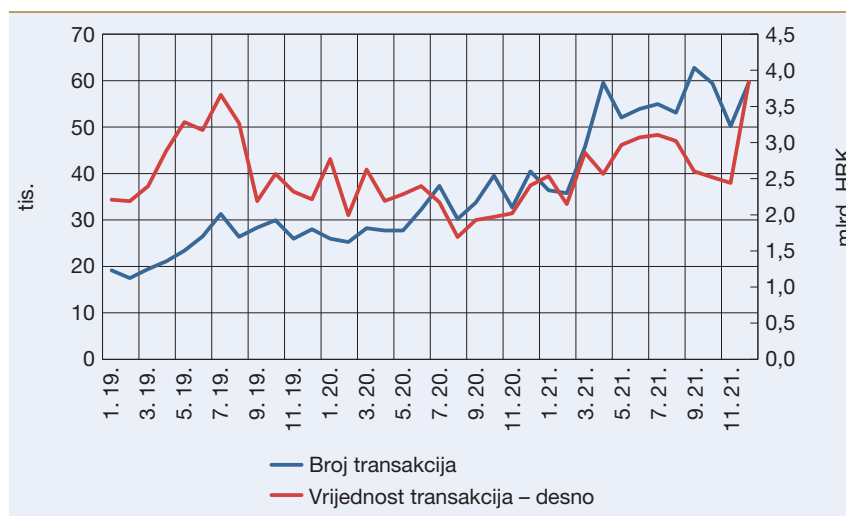
Primljeni međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju platne transakcije primljene u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata) kod kojih pružatelj platnih usluga platitelja posluje u drugoj državi članici ili u trećoj državi.

U 2021. ukupno je u RH primljeno 8,04 milijuna međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u svim valutama (uključujući kunu), čija je ukupna vrijednost preračunato u kune iznosila 312,41 milijardu kuna.

Ukupan broj primljenih međunarodnih kreditnih transfera u svim valutama (uključujući kunu) u 2021. godini povećao se za 19,10% u odnosu na 2020. godinu, a ukupna vrijednost za 28,66%.

U nastavku se daje detaljna analiza primljenih međunarodnih kreditnih transfera u kunama te u stranim valutama (sve valute bez kune) za potrošače i poslovne subjekte.

Slika 31. Ukupni primljeni međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama

Napomena: Uključeni su primljeni međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.

Izvor: HNB

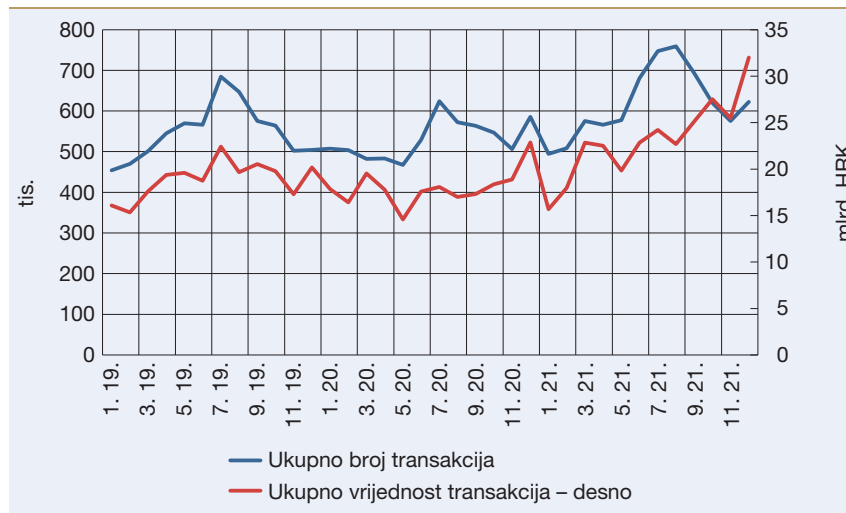
U 2021. godini (Slika 31.) u RH ukupno je primljeno 623.388 transakcija međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u kunama u ukupnoj vrijednosti od 33.679,23 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je primljeno 51.949 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 2.806,6 milijuna kuna.

Ukupan broj primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u kunama u 2021. povećao se za 63,6% u odnosu na 2020. godinu, a njihova ukupna vrijednost za 27,28%.

Istodobno je u RH ukupno primljeno 7,42 milijuna transakcija međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune), u ukupnoj vrijednosti od 278.727,77 milijuna kuna (preračunato u kune). Na razini mjeseca prosječno je primljeno 618.435 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 23.227,31 milijun kuna (Slika 32.).

Ukupan broj primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune) u 2021. godini povećao se za 16,44% u odnosu na 2020. godinu, a njihova ukupna vrijednost za 28,85%.

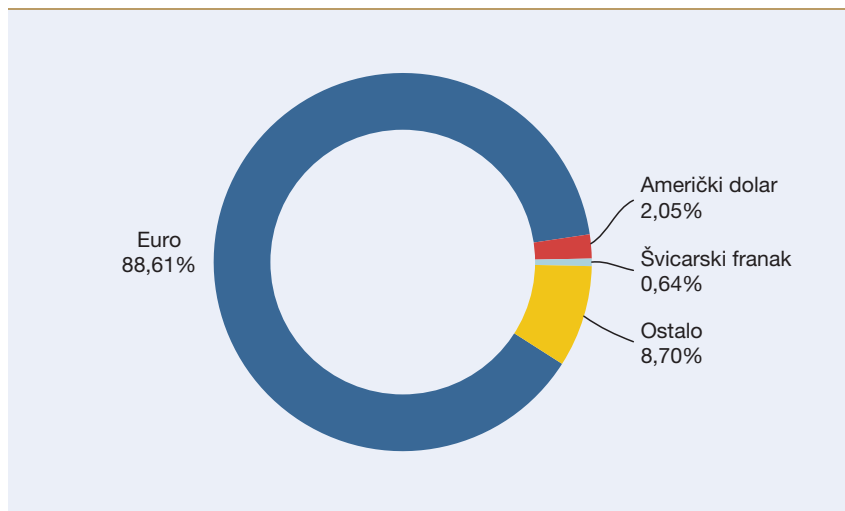
Slika 32. Ukupni primljeni međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)

Napomena: Uključeni su ukupni primljeni međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune).
Izvor: HNB

Najveći udio u ukupnom broju transakcija primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata imala je valuta euro s dominantnih 88,61%. Slijede američki dolar s 2,05% i švicarski franak s 0,64%. Udio od 8,69% odnosi se na sve ostale valute ukupno (Slika 33.).

Slika 33. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata

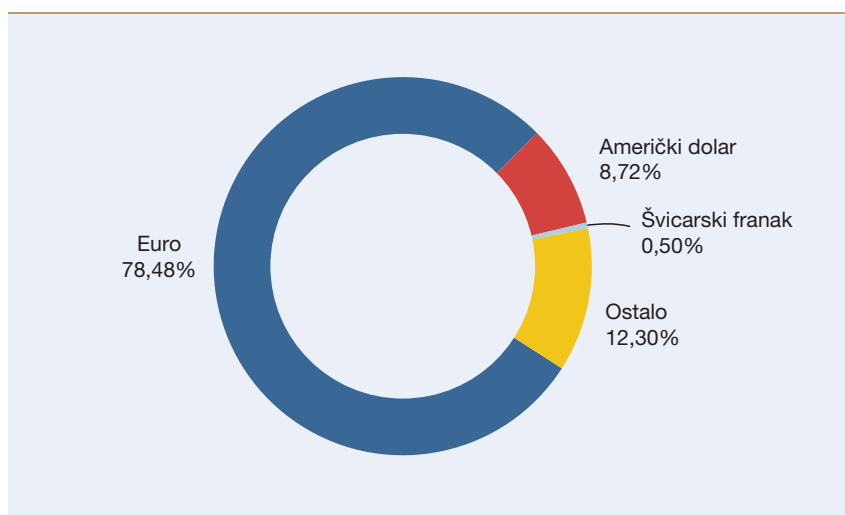

Napomena: Struktura udjela valuta ukupno za potrošače i poslovne subjekte. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

U ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata najveći udio transakcija odnosio se na valutu euro sa 78,48%. Slijede američki dolar s udjelom od 8,72% i švicarski franak s 0,50%. Udio od 12,30% odnosi se na sve ostale valute ukupno (Slika 34.).

Slika 34. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata

Napomena: Struktura udjela valuta ukupno za potrošače i poslovne subjekte. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

5. Usluga plaćanja računa

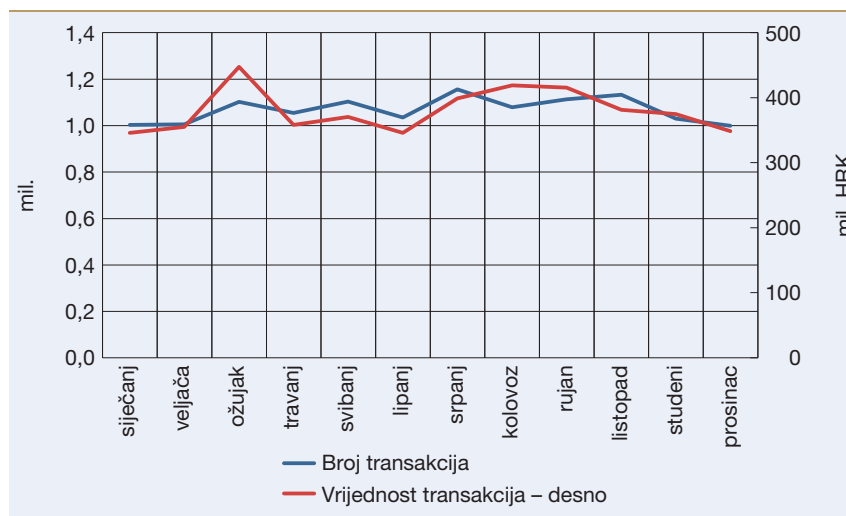
Usluga plaćanja računa jest usluga kod koje kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.), a u skladu s odredbama Zakona o platnom prometu kojima se određuju rokovi izvršenja plaćanja.

Uslugu plaćanja računa u Republici Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2021. pružalo je 12 kreditnih institucija i jedna institucija za elektronički novac, i to isključivo u kunama.

U RH u 2021. ukupno je izvršen 12,81 milijun transakcija korištenjem usluge plaćanja računa u ukupnoj vrijednosti od 4.561,47 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije izvršene tom uslugom iznosila je 356 kuna.

U odnosu na 2020. godinu zabilježen je pad broja transakcija izvršenih korištenjem usluge plaćanja računa u 2021. za 15,46% i vrijednosti za 4,2%, što je očekivano kao rezultat činjenice da se potrošači sve više koriste ostalim načinima (kanalima) zadavanja transakcija, npr. mobilnim i internetskim bankarstvom. Međutim, zanimljivo je da se prosječna vrijednost jedne transakcije izvršene korištenjem usluge plaćanja računa u 2021. povećala za 13,3% u odnosu na 2020.

Slika 35. Broj i vrijednost transakcija usluge plaćanja računa

Napomena: Ukupan broj i vrijednost transakcija usluge plaćanja računa potrošača u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija usluge plaćanja računa u 2021. prikazano je na Slici 35.

Prosječan broj transakcija na razini mjeseca iznosio je 1,07 milijuna transakcija s prosječnom vrijednosti od 380,12 milijuna kuna.

6. Novčana pošiljka

Novčana pošiljka jest platna usluga pri kojoj se primaju novčana sredstva od platitelja, bez otvaranja računa za plaćanje na ime platitelja ili primatelja plaćanja, s isključivom svrhom prijenosa odgovarajućeg iznosa novčanih sredstava primatelju plaćanja ili drugom pružatelju platnih usluga za primatelja plaćanja i/ili se takva novčana sredstva primaju za primatelja plaćanja i stavljaju mu se na raspolaganje.

Podaci o novčanim pošiljkama prikazani u ovoj publikaciji prikupljeni su od kreditnih institucija koje su pružatelji platne usluge novčane pošiljke u skladu sa Zakonom o platnom prometu (ili nastupaju kao zastupnik) i Financijske agencije.

Uslugu slanja i primanja novčanih pošiljki u RH u 2021. pružale su četiri kreditne institucije i Financijska agencija.

6.1. Poslane novčane pošiljke

Prikazani su podaci o novčanim pošiljkama koje su potrošači poslali primateljima u RH kao i izvan RH. Pošiljatelj u RH uvijek predaje kune za izvršenje novčane pošiljke, a isplata je u željenoj valuti u zemlji primatelja.

6.1.1. Poslane nacionalne novčane pošiljke

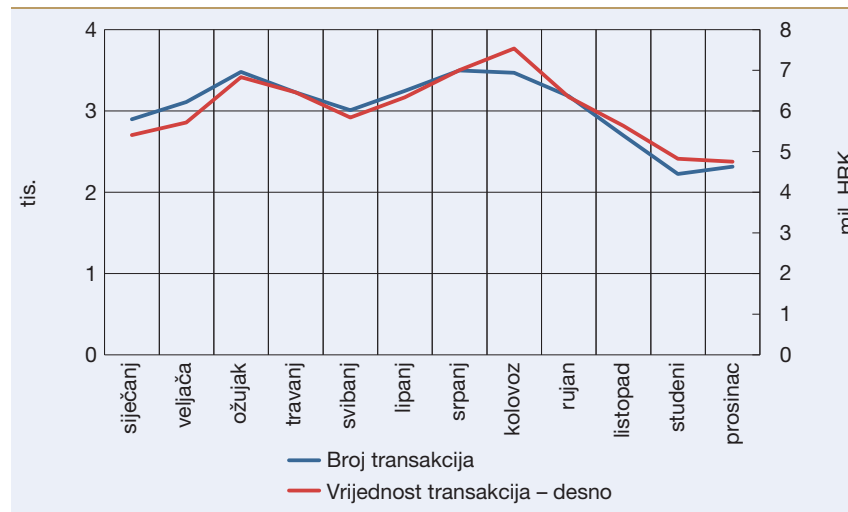
U 2021. ukupno je u RH poslano 36.370 novčanih pošiljki ukupne vrijednosti od 72,71 milijun kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 1.999 kuna.

U odnosu na 2020. godinu nastavlja se smanjivanje broja i vrijednosti poslanih nacionalnih novčanih pošiljki, i to broja za 26,48%, a vrijednosti

za 23,48%, pri čemu je prosječna vrijednost jedne transakcije porasla za 4,06%.

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti poslanih nacionalnih novčanih pošiljki u 2021. (Slika 36.) utvrđeno je kako je prosječan mjesečni broj poslanih novčanih pošiljki u RH iznosio 3.031 s prosječnom vrijednosti od 6,06 milijuna kuna mjesečno.

Slika 36. Poslane nacionalne novčane pošiljke

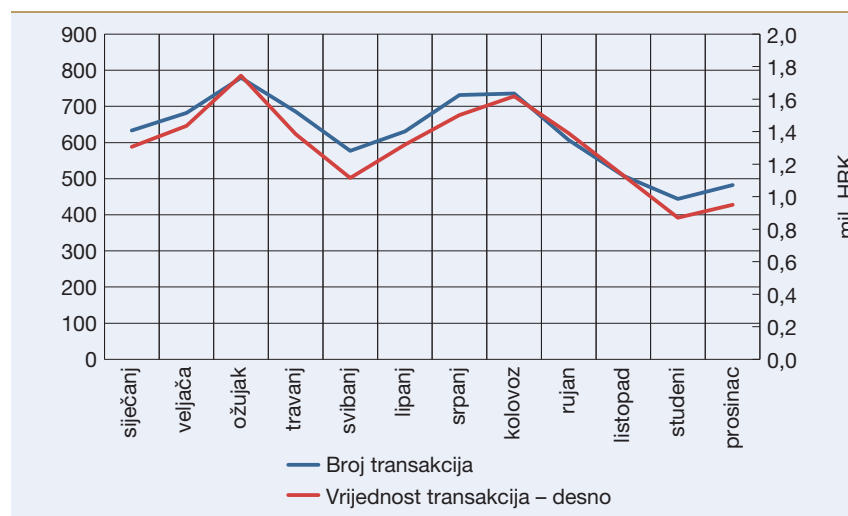

Napomena: Uključene su poslane nacionalne novčane pošiljke potrošača u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu. Izvor: HNB

6.1.2. Poslane međunarodne novčane pošiljke

Međunarodne novčane pošiljke obuhvaćaju međunarodne i prekogranične platne transakcije u čijem izvršavanju sudjeluju dva

Slika 37. Poslane međunarodne novčane pošiljke

Napomena: Uključene su poslane međunarodne novčane pošiljke potrošača u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu. Izvor: HNB

pružatelja platnih usluga od kojih se pružatelj platnih usluga platitelja nalazi u RH, a pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja u trećoj državi ili drugoj državi članici.

U 2021. ukupno je poslano 7.495 međunarodnih novčanih pošiljki ukupne vrijednosti od 15,77 milijuna kuna (Slika 37.). Prosječna vrijednost jedne poslane međunarodne novčane pošiljke iznosila je 2.104 kune.

U odnosu na 2020. godinu broj poslanih međunarodnih novčanih pošiljki smanjio se za 34,42%, a njihova vrijednost za 36,22%. Prosječna vrijednost jedne poslane međunarodne novčane pošiljke smanjila se za 2,74% u 2021. u odnosu na godinu prije.

6.2. Primljene novčane pošiljke

Prikazani su podaci o novčanim pošiljkama koje su potrošači primili od pošiljatelja izvan RH.

U RH potrošači mogu primiti novčanu pošiljku iz svih zemalja svijeta, i to u svim valutama, s tim da je valuta isplate uvijek kuna.

U 2021. potrošači su ukupno primili iz inozemstva 177.077 novčanih pošiljki u različitim valutama (uključujući kunu), ukupne vrijednosti 377.879.787 kuna (preračunato u kune).

U nastavku se daje detaljniji prikaz primljenih međunarodnih novčanih pošiljki u kunama i u stranim valutama s posebnom analizom pet najzastupljenijih valuta.

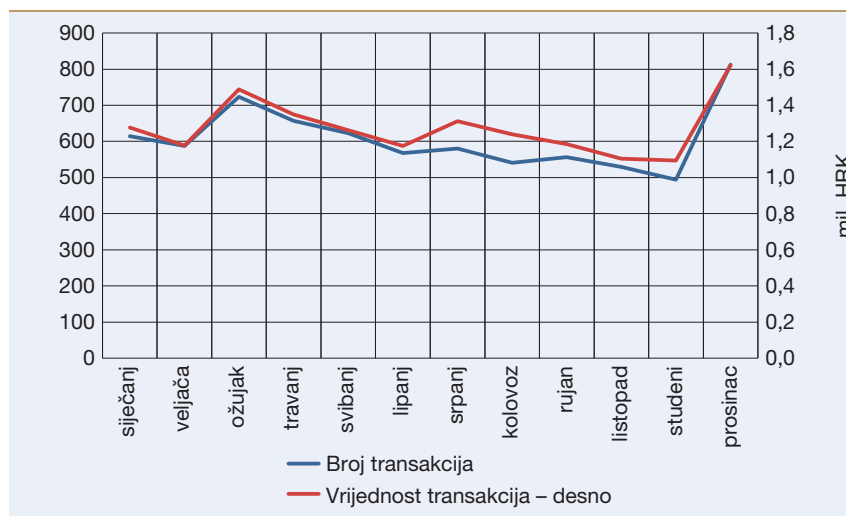
6.2.1. Primljene međunarodne novčane pošiljke koje su poslane u kunama

U 2021. potrošači su ukupno iz inozemstva primili 7.286 novčanih pošiljki poslanih u kunama, ukupne vrijednosti od 15,29 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne novčane pošiljke iznosila je 2.098 kuna.

U odnosu na 2020. broj primljenih međunarodnih novčanih pošiljki u kunama smanjio se za 1,79%, dok je vrijednost ostala na istoj razini odnosno neznatno se povećala za 0,07%. Prosječna vrijednost jedne primljene međunarodne novčane pošiljke u kunama povećala se za samo 1,9% u 2021. u odnosu na prethodnu godinu.

Prosječno je mjesečno primljeno 607 međunarodnih novčanih pošiljki s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1,27 milijuna kuna.

Slika 38. Primljene međunarodne novčane pošiljke koje su poslone u kunama

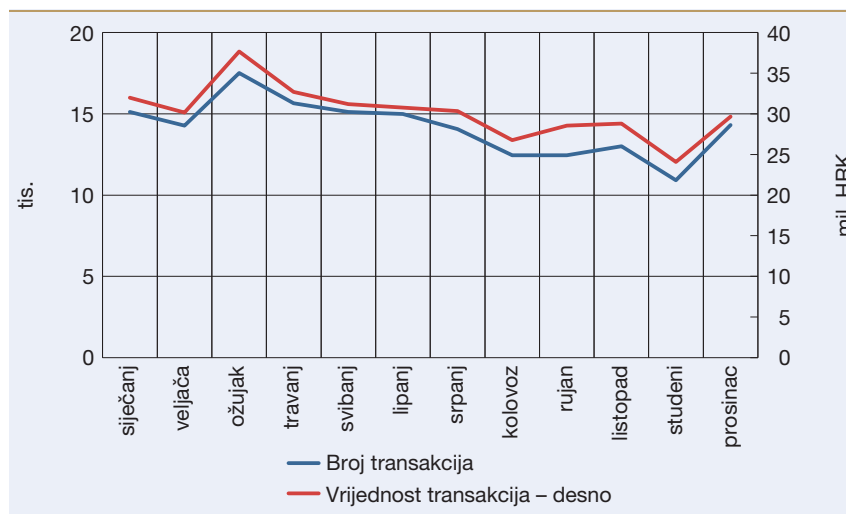
Napomena: Uključene su primljene međunarodne novčane pošiljke potrošača poslone u kunama. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

6.2.2. Primljene međunarodne novčane pošiljke u stranim valutama

U 2021. potrošači su ukupno primili 169.791 novčanu pošiljku iz inozemstva u stranim valutama (sve valute osim kune), što je preračunato u kune iznosilo 362,59 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne primljene međunarodne novčane pošiljke u stranim valutama iznosila je 2.136 kuna.

Slika 39. Primljene međunarodne novčane pošiljke u stranim valutama (sve valute bez kune)

Napomena: Uključene su primljene međunarodne novčane pošiljke potrošača poslone u stranim valutama (sve valute bez kune), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

U odnosu na 2020. godinu broj primljenih međunarodnih novčanih pošiljki u stranim valutama smanjen je za 12,31%, a vrijednost za 11,11%. Prosječna vrijednost jedne primljene novčane pošiljke u stranim valutama porasla je za 1,39%.

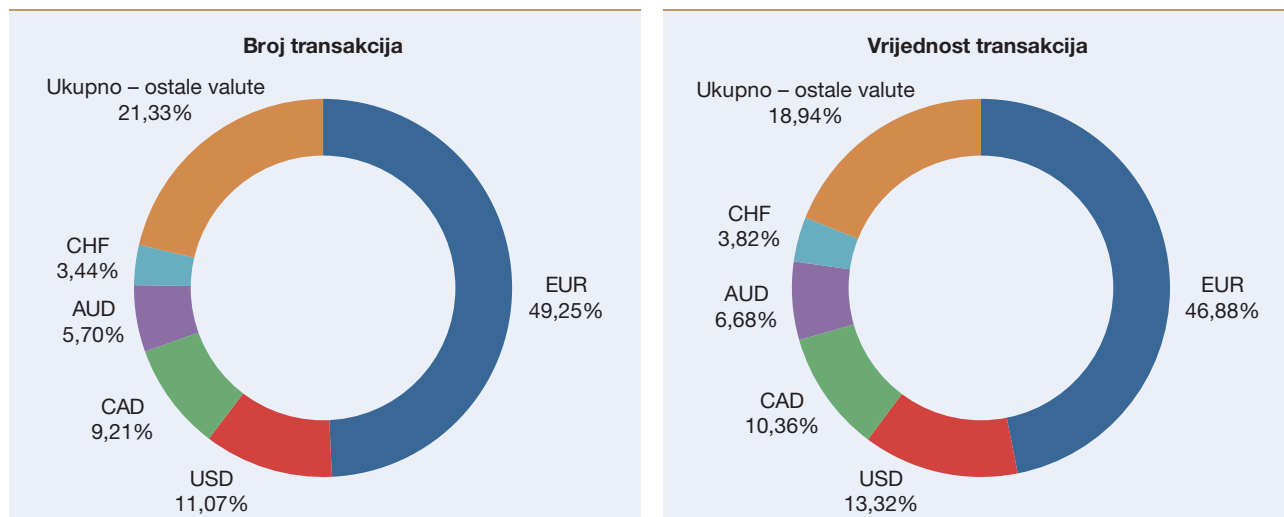
Prosječno je mjesečno primljeno 14.149 novčanih pošiljki u stranim valutama, koje su preračunato u kune imale prosječnu mjesečnu vrijednost od 30,22 milijuna kuna.

Iz komunikacije s izvještajnim obveznicima proizlazi da se primljene novčane pošiljke uglavnom odnose na inozemne mirovine te pomoći i poklone rodbine i prijatelja iz inozemstva.

6.2.3. Primljene međunarodne novčane pošiljke u pet najzastupljenijih valuta

Kada se primljene međunarodne novčane pošiljke analiziraju po valutama, dolazi se do zaključka da su najveći broj i najveća vrijednost primljenih novčanih pošiljki u RH iz inozemstva bili inicirani/zadani u eurima, a slijede ih američki dolar, kanadski dolar, australski dolar i švicarski franak. Pritom pet najzastupljenijih valuta u odnosu na sve druge valute čini 78,67% u broju i 81,07% u vrijednosti ukupno primljenih međunarodnih novčanih pošiljki.

Slika 40. Udjeli pet najzastupljenijih valuta u primljenim novčanim pošiljkama

Napomena: Udjeli pet najzastupljenijih valuta u primljenim novčanim pošiljkama u 2021. godini
Izvor: HNB

Najzastupljeniji je euro, koji ima udio od 49,25% u broju i 46,88% u ukupnoj vrijednosti primljenih međunarodnih novčanih pošiljki.

7. Izravno terećenje

Izravno terećenje jest platna usluga kojom se tereti platitelj račun za plaćanje, pri čemu platnu transakciju inicira primatelj plaćanja na osnovi suglasnosti platitelja dane njegovu pružatelju platnih usluga, primatelju plaćanja ili pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja.

Platnu uslugu izravnog terećenja na dan 31. prosinca 2021. u RH pružalo je 17 kreditnih institucija.

Broj suglasnosti o izravnom terećenju prikazuje se kao ukupan broj aktivnih suglasnosti o izravnom terećenju na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca.

U publikaciji su prikazane suglasnosti za izravno terećenje i platne transakcije izravnog terećenja dane i izvršene u korist računa za plaćanje drugoga korisnika usluge, najčešće komunalnog poduzeća (npr. računi za struju, vodu, plin i sl.), kao i u korist same kreditne institucije (npr. naplata troškova po kartici s odgođenom naplatom kada je izdavatelj platne kartice ujedno pružatelj platnih usluga koji vodi račun platitelja).

Suglasnosti se broje prema broju primatelja plaćanja (vjerovnika) po jednom platitelju, bez obzira na broj računa za plaćanje platitelja koji se terete i bez obzira na to je li jednim ugovorom dana suglasnost za izvršenje izravnih terećenja u korist više primatelja plaćanja (vjerovnika). Kada jedan platitelj daje novim ili istim ugovorom drugu suglasnost istom primatelju plaćanja, to se broji kao dvije suglasnosti (npr. dana suglasnost za izravno terećenje za mjesečne troškove fiksnog telefona za stan i vikendicu).

Suglasnosti se razlikuju ovisno o vrsti primatelja plaćanja te se tako dijele na suglasnosti dane "U korist korisnika usluge" (npr. komunalna poduzeća za isporuku struje, vode, plina i sl.) i suglasnosti "U korist kreditne institucije" (npr. naplata troškova po kartici s odgođenom naplatom kada je izdavatelj platne kartice kreditna institucija koja vodi račun za plaćanje platitelja).

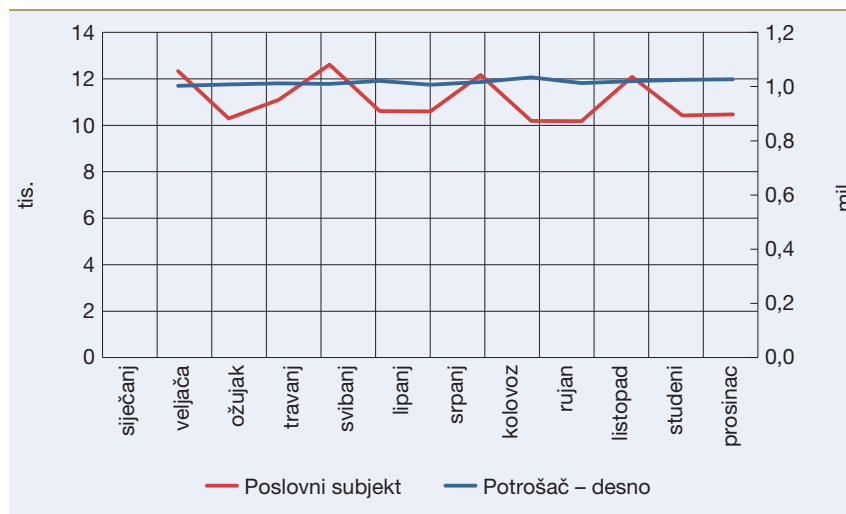
7.1. Broj računa i korisnika usluge izravnog terećenja i danih suglasnosti

Slika 41. upućuje na to da se uslugom izravnog terećenja s aspekta platitelja puno češće koriste potrošači u odnosu na poslovne subjekte.⁵

⁵ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

Prosječni mjesečni broj suglasnosti potrošača za uslugu izravnog terećenja u 2021. iznosio je 1.016.242, a za poslovne subjekte 11.089. Navedeno znači smanjenje ukupnog broja suglasnosti potrošača u odnosu na 2020. za 0,9%, a poslovnih subjekata za 11%.

Slika 41. Broj suglasnosti za izravno terećenje

Napomena: Prikaz broja suglasnosti za izravno terećenje u 2021. godini
Izvor: HNB

Kada govorimo o broju korisnika usluge izravnog terećenja koji su dali suglasnosti za izvršenje izravnih terećenja, kao i broja računa za koje je ugovorena ta usluga, omjer je također u korist potrošača. Na dan 31. prosinca 2021. evidentirano je 679.253 potrošača korisnika usluge izravnog terećenja, a koja je ugovorena na teret njihovih 591.575 računa za plaćanje. S druge strane, na isti dan 2.045 poslovnih subjekata bili su korisnici usluge izravnog terećenja.

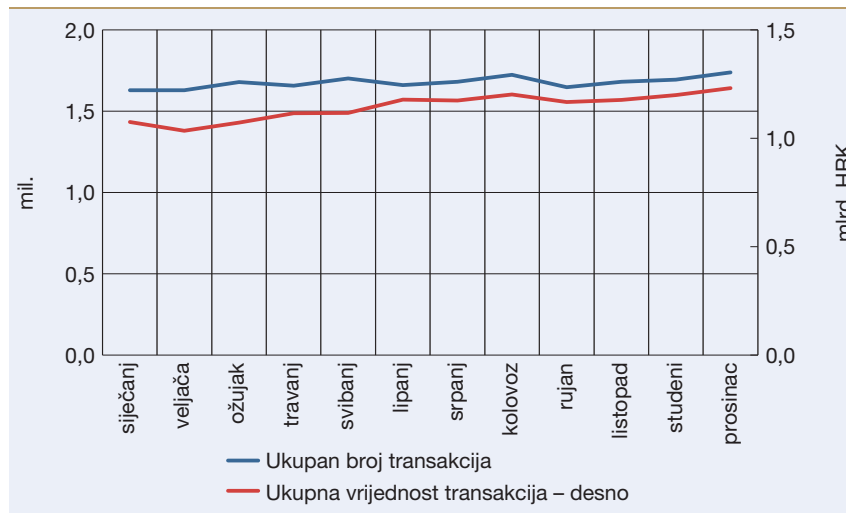
7.2. Broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja

Na Slici 42. prikazana su terećenja računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata na osnovi naloga za izravno terećenje primljenih od primatelja plaćanja koji posluje u RH u 2021.

U 2021. godini ukupno je u RH izvršeno 20,12 milijuna transakcija izravnog terećenja računa za plaćanje u svim valutama (preračunato u kune) u ukupnoj vrijednosti od 13.741,83 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga izravnog terećenja iznosila je 683 kune.

Podaci o broju i vrijednosti transakcija izravnih terećenja (slike 43. i 44.) također upućuju na to da se potrošači znatno više koriste uslugom izravnog terećenja u odnosu na poslovne subjekte.

Slika 42. Ukupan broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja

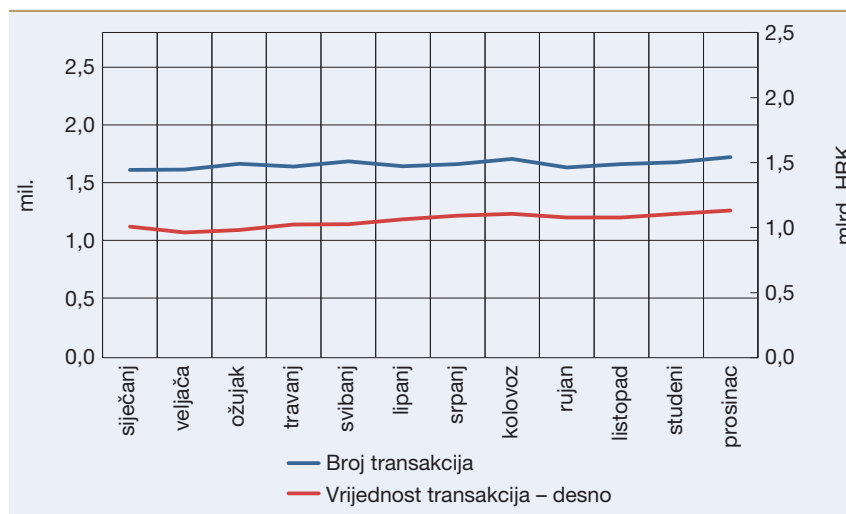
Napomena: Ukupan broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata izvršenih u svim valutama (uključujući i kunu), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Tako je u 2021. u RH ukupno izvršeno 19,97 milijuna izravnih terećenja na teret računa za plaćanje potrošača i 143.315 na teret računa za plaćanje poslovnih subjekata. Ukupna vrijednost izvršenih izravnih terećenja na teret računa potrošača iznosila je 12.653,22 milijuna kuna, dok je na teret računa poslovnih subjekata iznosila 1.088,61 milijun kuna.

7.3. Prosječan broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja

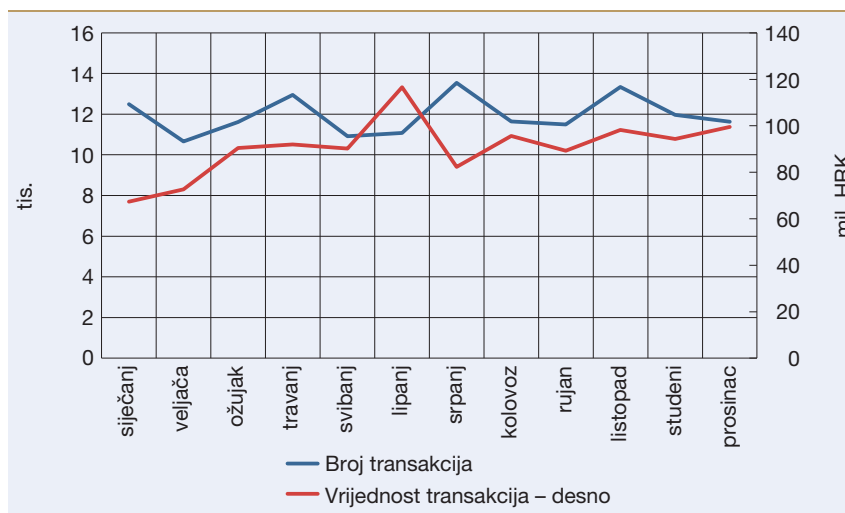
U 2021. svaki mjesec prosječno je izvršeno 1,66 milijuna transakcija izravnog terećenja računa potrošača i 11.943 transakcije izravnog

Slika 43. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja potrošača

Napomena: Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja računa za plaćanje potrošača izvršenih u svim valutama (uključujući i kunu), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Slika 44. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja poslovnih subjekata

Napomena: Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja računa za plaćanje poslovnih subjekata izvršenih u svim valutama (uključujući i kunu), preračunato u kune. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

terećenja računa poslovnih subjekata. Prosječna mjesečna vrijednost izvršenih transakcija izravnog terećenja računa potrošača iznosila je 1.054,44 milijuna kuna, dok je za poslovne subjekte iznosila 90,72 milijuna kuna (slike 43. i 44.).

7.4. Prosječan broj i vrijednost izravnih terećenja po korisniku i računu

Kada se usporedi prosječan broj i vrijednost izvršenih transakcija izravnog terećenja po računima za koje je ugovorena usluga izravnog terećenja, tj. korisniku, može se zaključiti da je u 2021. godini prosječan mjesečni broj transakcija izravnog terećenja po jednom računu potrošača iznosio 2,8 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1.782,4 kune. S druge strane, poslovni subjekti u 2021. imali su evidentirano svaki mjesec prosječno 5,7 izravnih terećenja, prosječne mjesečne vrijednosti od 43.157,7 kuna.

8. Računi

U ovom poglavlju detaljnije se analizira broj računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata otvorenih kod kreditnih institucija te se daje prikaz broja računa za plaćanje i broja korisnika prema platnoprometnim servisima (uslugama), odnosno prema ugovorenim načinima plaćanja korisnika kod kreditne institucije.

Račun za plaćanje jest račun koji vodi pružatelj platnih usluga na ime jednog ili više korisnika platnih usluga i koji se koristi za izvršavanje platnih transakcija, a to su transakcijski račun i drugi platni račun.

8.1. Transakcijski račun i drugi platni račun

Transakcijski račun jest tekući račun odnosno žiroračun koji je uređen Zakonom o platnom prometu, a s obzirom na valutu transakcijski račun može biti jednovalutni i multivalutni.

Drugi platni račun jest bilo koji račun koji vodi pružatelj platnih usluga na ime jednog ili više korisnika platnih usluga i koristi se za izvršavanje platnih transakcija, a ne može se svrstati u kategoriju transakcijskih računa. U druge platne račune ubrajaju se svi računi za plaćanje koji nisu transakcijski, a s kojih je moguće neometano izvršiti platnu transakciju. Drugi platni računi ne razlikuju se po statusu ovisno o tome imaju li ili nemaju odobreno prekoračenje. Stoga su u ovoj publikaciji prikazani podaci samo o ukupnom broju otvorenih drugih platnih računa te broju blokiranih računa na posljednji dan u mjesecu.

Na dan 31. prosinca 2021. evidentirano je ukupno 8.177.441 račun za plaćanje potrošača i 425.523 računa za plaćanje poslovnih subjekata. Od ukupnog broja računa za plaćanje njih 95,6% jesu transakcijski računi, a drugi platni računi imaju udio od 4,4%.

Tablica 5. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata na dan 31. prosinca 2021.

Vrsta računa	Potrošač	Poslovni subjekt
Transakcijski račun	7.799.598	423.566
Drugi platni račun	377.843	1.957
Ukupno	8.177.441	425.523

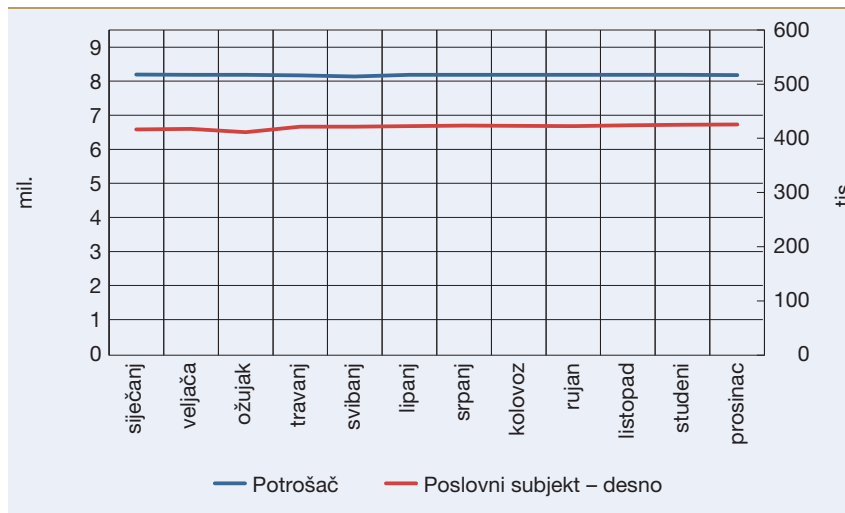
Napomena: Uključeni su blokirani računi na dan 31. prosinca 2021. Nisu uključeni računi kreditnih institucija i Fine.

Izvor: HNB

Od ukupnog broja transakcijskih računa njih 7.799.598 bili su računi potrošača i 423.566 računi poslovnih subjekata.

Kretanje ukupnog broja računa potrošača i poslovnih subjekata po mjesecima prikazano je na Slici 45.

Slika 45. Ukupan broj računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata

Napomena: Prikaz ukupnog broja računa potrošača i poslovnih subjekata u 2021. godini (nisu uključeni računi kreditnih institucija i Fine)

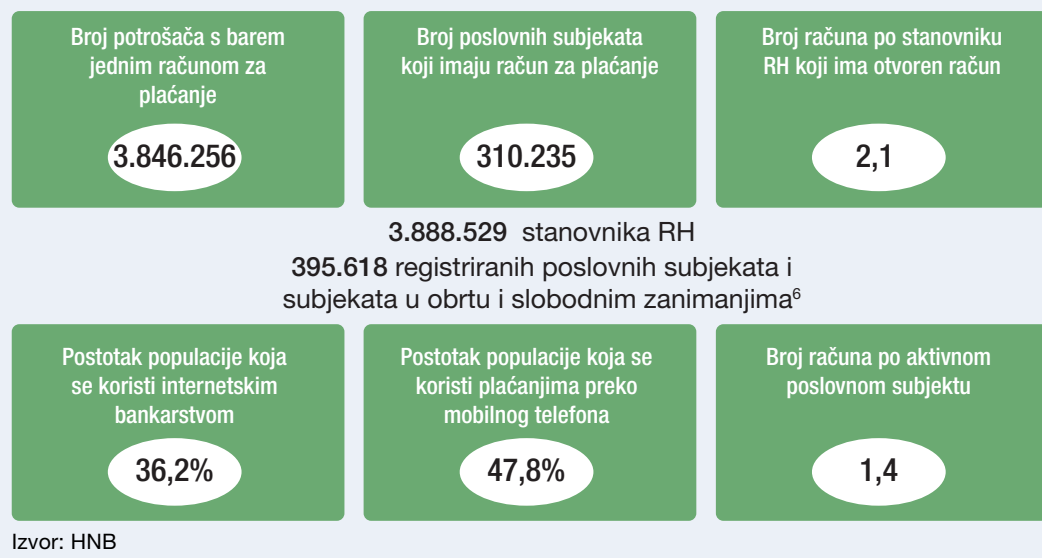
Izvor: HNB

Na dan 31. prosinca 2021. ukupno 3.846.256 potrošača imalo je otvoren barem jedan račun za plaćanje kod kreditne institucije u RH.

Na isti dan, od ukupno 395.618 poslovnih subjekata koji posluju u RH njih 310.235 imalo je otvoren račun za plaćanje kod kreditne institucije u RH.

Kada se prethodno navedeni podaci stave u omjer s ukupnim brojem evidentiranih računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata na dan 31. prosinca 2021. (Tablica 5.), dolazi se do zaključka da svaki potrošač ima prosječno dva računa za plaćanje (2,1) i da svaki poslovni subjekt u RH ima prosječno 1,4 računa za plaćanje.

Okvir 2. Pregled broja korisnika računa za plaćanje i platnih servisa na dan 31. prosinca 2021.

8.2. Broj korisnika prema platnoprmetnim servisima

U Tablici 6. prikazan je ukupan broj korisnika potrošača i poslovnih subjekata prema platnoprmetnim servisima (u nastavku teksta: platni servis), odnosno prema ugovorenim načinima plaćanja korisnika na teret računa otvorenih kod kreditne institucije.

Korisnik svakoga pojedinačnog platnog servisa, tj. načina plaćanja prikazanih u Tablici 6. računa se samo jedanput, odnosno ako se korisnik istom uslugom (načinom plaćanja) koristi u dvije ili više kreditnih institucija, prikazan je kao jedan korisnik.

Tablica 6. Broj korisnika prema platnim servisima

Opis načina plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt	Ukupno
Internetsko bankarstvo	1.407.823	196.834	1.604.657
Mobilno bankarstvo	1.860.592	133.209	1.993.801
Telebanking	0	249	249
E-račun	43.971	36	44.007
Izravno terećenje	679.253	2.045	681.298
Trajni nalog	1.381.804	36.498	1.418.302

Napomena: Stanje na dan 31. prosinca 2021.
Izvor: HNB

Pod brojem korisnika prikazanih u Tablici 6. podrazumijeva se podatak o ukupnom broju korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata) koji su s kreditnom institucijom ugovorili sljedeće načine plaćanja (platne servise) na teret svojeg računa za plaćanje:

6 Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – Prvi rezultati (29. ožujka 2022.)

- **Internetsko bankarstvo** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje internetskog bankarstva, bez obzira na broj tokena koje im je kreditna institucija izdala.
- **Mobilno bankarstvo** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje aplikacije instalirane na mobilnom telefonu.
- **Telebanking** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje telebankinga.
- **E-račun** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje e-računa.
- **Izravno terećenje** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su dali suglasnost za izravno terećenje svojeg/svojih računa za plaćanje koji/koje vodi kreditna institucija.
- **Trajni nalog** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su s kreditnom institucijom sklopili ugovor o trajnom nalogu.

Podaci navedeni u Tablici 6. upućuju na to da se potrošači u RH najviše koriste uslugom mobilnog bankarstva (48,4%), internetskim bankarstvom (36,6%), uslugom trajnog naloga (35,9%) i potom izravnog terećenja (17,7%), dok e-račun (1,1%) zauzima manji udio u odnosu na druge načine plaćanja.

Kod poslovnih subjekata internetsko bankarstvo i dalje je najzastupljenije s udjelom od 63,4%, slijedi usluga mobilnog bankarstva s udjelom od 42,9% te potom trajni nalog (11,8%), dok se e-račun (0,01%) i nadalje vrlo rijetko koristi.

Broj korisnika mobilnog bankarstva kao načina plaćanja u 2021. porastao je u odnosu na 2020. za 17% kod potrošača i 17,2% kod poslovnih subjekata. Također, u odnosu na 2020. godinu primjetljiv je porast broja korisnika internetskog bankarstva u 2021. za 19,6% kod potrošača i za 6% kod poslovnih subjekata.

Tablica 7. Platni servisi (usluge) povezani s računom za plaćanje na dan 31. prosinca 2021.

Broj platnih servisa (usluga)	Potrošač	Poslovni subjekt
1	1.327.124	67.176
2	743.736	131.666
3	910.480	97.249
4 i više	864.916	14.144

Napomena: Prikaz broja platnih servisa (usluga) kojima se koriste klijenti kreditnih institucija.
Izvor: HNB

Pod jednim platnim servisom (uslugom) prikazan je broj potrošača i poslovnih subjekata koji kod kreditne institucije imaju otvoren samo račun za plaćanje.

Iz Tablice 7. vidljivo je da ukupno 1.327.124 (34,5%) potrošača i 67.176 (21,7%) poslovnih subjekata imaju otvoren račun za plaćanje kod kreditne institucije i ne koriste se nijednim drugim platnim servisom (tj. uslugom poput internetskog ili mobilnog bankarstva, izravnog terećenja, trajnog naloga itd.).

Najveći broj potrošača uz račun za plaćanje koristi se još jednim platnim servisom (uslugom), njih 743.736 ili 19,3% od ukupnog broja imatelja računa za plaćanje (3.846.256). Broj poslovnih subjekata koji se uz račun za plaćanje koriste još jednim platnim servisom iznosi 131.666 ili 42,4% od ukupnog broja imatelja računa za plaćanje (310.235).

Ako se broj korištenih platnih servisa (usluga) prikazanih u Tablici 7. analizira prema strukturi, tj. vrsti platnih servisa (usluga) kojima se korisnici (potrošači ili poslovni subjekti) najviše koriste, dolazi se do podatka da se potrošači koji se uz račun za plaćanje koriste samo jednim platnim servisom (uslugom) najčešće koriste trajnim nalogom, odnosno njih ukupno 319.069 ili 42,9% te potom slijedi mobilno bankarstvo, odnosno takvih je potrošača ukupno 271.444 ili 36,5%. Poslovni subjekti koji se uz račun za plaćanje služe samo jednim platnim servisom (uslugom) najčešće se koriste internetskim bankarstvom, njih ukupno 90.893 ili 69%.

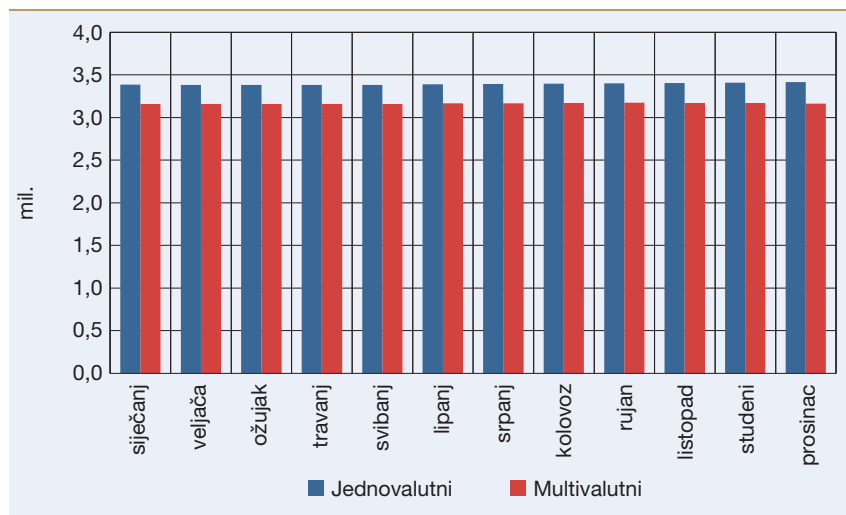
8.3. Jednovalutni i multivalutni računi

Računi za plaćanje koje vode kreditne institucije s obzirom na valutu mogu biti jednovalutni i multivalutni. Jednovalutni računi jesu računi na kojima banke vode novčana sredstva korisnika u jednoj valuti – najčešće kuni ili euru. S druge strane, na multivalutnim računima korisnici mogu imati sredstva u više različitih valuta. U Hrvatskoj najčešće multivalutni račun omogućuje držanje sredstava samo u stranim valutama. Međutim, na nekim multivalutnim računima mogu se držati sredstva u kunama zajedno s drugim stranim valutama. Klasični devizni računi koje nude kreditne institucije u RH računi su na kojima se drže strane valute bez kuna.

Ukupan broj jednovalutnih računa u RH na dan 31. prosinca 2021. iznosio je 3.464.132, a multivalutnih 3.519.303.

Udio jednovalutnih računa u ukupnom broju transakcijskih računa potrošača iznosi 43,8% na dan 31. prosinca 2021., a kretanje ukupnog broja jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača po mjesecima prikazano je na Slici 46.

Slika 46. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača otvorenih kod kreditnih institucija

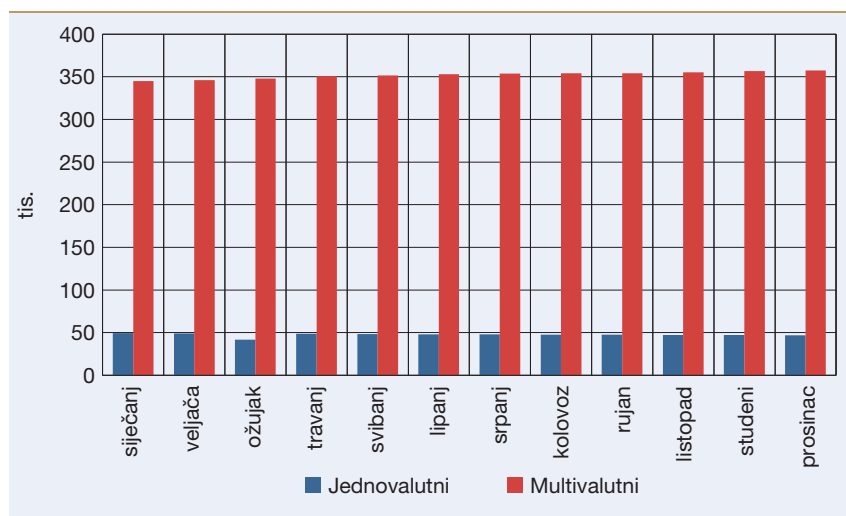
Napomena: Nisu uključeni blokirani i drugi platni računi. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

Naši građani gotovo podjednako ugovaraju jednovalutne i multivalutne račune, a poslovni subjekti gotovo najčešće ugovaraju samo multivalutne račune – odnosno 88% računa poslovnih subjekata na dan 31. prosinca 2021. bili su multivalutni.

Kretanje broja jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata po mjesecima prikazano je na Slici 47.

Slika 47. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata

Napomena: Nisu uključeni blokirani i drugi platni računi. Podaci se odnose na 2021. godinu.

Izvor: HNB

8.4. Transakcijski računi prema statusu

Transakcijski računi prema statusu mogu biti s odobrenim prekoračenjem, bez odobrenog prekoračenja i blokirani.

Računi bez odobrenog prekoračenja jesu transakcijski računi otvoreni kod kreditne institucije na teret kojih je moguće izvršavati platne transakcije samo do iznosa novčanih sredstava na tim računima.

U prikaze podataka o transakcijskim računima bez odobrenog prekoračenja nisu uključeni računi koji su na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca blokirani.

Računi s odobrenim prekoračenjem jesu transakcijski računi otvoreni kod kreditne institucije na teret kojih je moguće izvršavati platne transakcije preko iznosa novčanih sredstava na tim računima, tj. do visine ugovorenog prekoračenja.

U podatke o transakcijskim računima s odobrenim prekoračenjem nisu uključeni računi koji su na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca blokirani. Također nisu uključeni iznosi limita koji su odobreni za obročnu otplatu po transakcijskom računu (obročna otplata za debitnu platnu karticu).

Blokirani računi za plaćanje jesu transakcijski računi i drugi platni računi otvoreni kod kreditnih institucija na kojima je privremeno onemogućeno raspolaganje svim novčanim sredstvima na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca.

Raspolaganje novčanim sredstvima za potrebe statistike platnog prometa može biti privremeno onemogućeno zbog:

- provedbe ovrhe na novčanim sredstvima u skladu sa zakonom kojim se uređuje provedba ovrhe na novčanim sredstvima
- nenamirenih obveza u skladu s uvjetima iz okvirnog ili drugog ugovora korisnika platne usluge s pružateljem platne usluge
- sumnje na neovlašteno korištenje
- provođenja drugih propisa kojima se nalaže privremeno onemogućivanje raspolaganja novčanim sredstvima na računima i
- ostalih razloga.

Blokirani računi ne prikazuju se prema statusima bez odobrenog prekoračenja i s odobrenim prekoračenjem.

Na dan 31. prosinca 2021. u RH je ukupno 1.779.613 računa imalo odobreno prekoračenje, a 5.196.608 računa nije imalo odobreno prekoračenje. Od ukupnog broja računa koji imaju odobreno prekoračenje njih 44,9% koristilo se tom mogućnošću.

Ako analiziramo omjer broja računa s dopuštenim prekoračenjem u odnosu na broj računa bez odobrenog prekoračenja, dolazimo do podatka da 26,8% transakcijskih računa potrošača i samo 4,8% transakcijskih računa poslovnih subjekata ima odobreno prekoračenje, a ostali transakcijski računi nemaju odobreno prekoračenje.

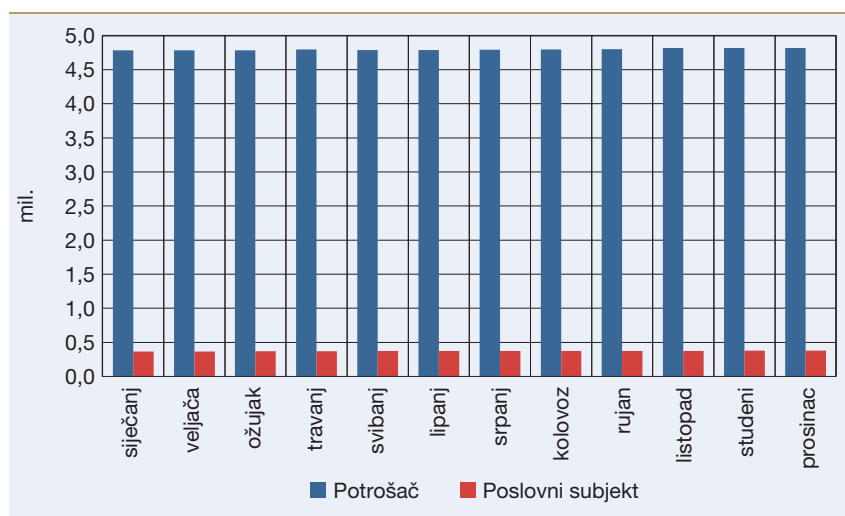
U nastavku teksta daje se detaljniji prikaz broja računa prema statusu računa te podaci o ukupno odobrenim prekoračenjima i iznosu korištenog prekoračenja.

8.4.1. Transakcijski računi bez odobrenog prekoračenja

Na dan 31. prosinca 2021. u RH ukupno je bilo otvoreno 4.818.943 transakcijskih računa potrošača i 377.497 računa poslovnih subjekata koji nemaju odobreno prekoračenje.

Iz Slike 48. vidljivo je da je broj transakcijskih računa bez odobrenog prekoračenja konstantan tijekom promatranog razdoblja, tijekom 2021. godine, te nema značajnijih promjena ni kod potrošača ni kod poslovnih subjekata.

Slika 48. Broj transakcijskih računa potrošača i poslovnih subjekata bez odobrenog prekoračenja

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Ako se broj transakcijskih računa bez odobrenog prekoračenja analizira ovisno o tome je li jednovalutni ili multivalutni, dolazi se do podatka da je multivalutnih računa više nego jednovalutnih, posebice kod poslovnih subjekata. Naime, 90% transakcijskih računa poslovnih subjekata multivalutno je, dok potrošači multivalutnih računa imaju 54%, a jednovalutnih 46%.

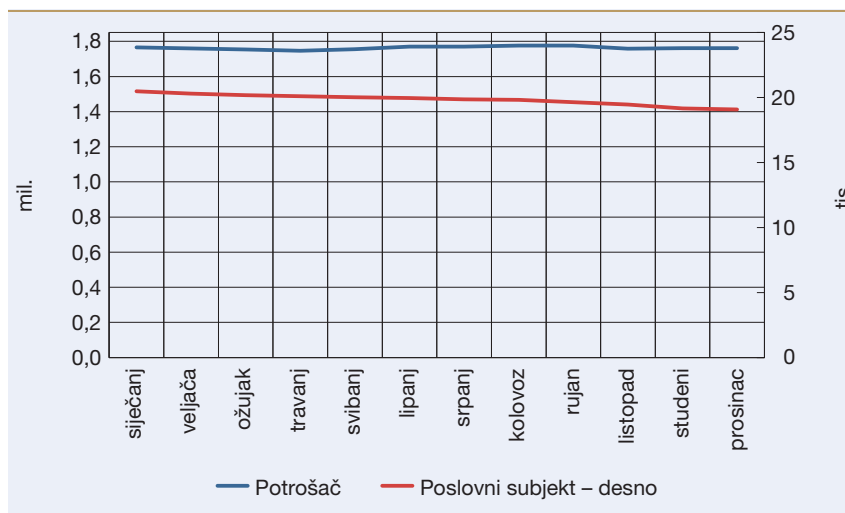
8.4.2. Transakcijski računi s odobrenim prekoračenjem

Ukupan broj transakcijskih računa s odobrenim prekoračenjem u RH višestruko je manji od ukupnog broja transakcijskih računa bez odobrenog prekoračenja te je na dan 31. prosinca 2021. evidentirano 1.760.534 računa potrošača i 19.079 računa poslovnih subjekata s odobrenim prekoračenjem. Navedeno podrazumijeva da je tek kod svakog četvrtog računa potrošača ugovoreno i odobreno prekoračenje, što znači da nemaju svi građani na svojim računima odobreno prekoračenje. Također, tek 4,5% transakcijskih računa poslovnih subjekata ima ugovoreno prekoračenje.

Analizira li se broj transakcijskih računa s odobrenim prekoračenjem ovisno o tome je li jednovalutni ili multivalutni, 68% računa potrošača jest jednovalutno (u pravilu kuna) u odnosu na multivalutne, čiji udio u ukupnom broju računa s odobrenim prekoračenjem iznosi 32%. Kod poslovnih subjekata udjeli su drugačiji te je 6% jednovalutnih, a multivalutnih računa s odobrenim prekoračenjem 94%.

Na Slici 49. prikazan je broj transakcijskih računa potrošača i poslovnih subjekata s odobrenim prekoračenjem po mjesecima za 2021.

Slika 49. Broj transakcijskih računa potrošača i poslovnih subjekata s odobrenim prekoračenjem

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi. Podaci se odnose na 2021. godinu.
Izvor: HNB

Od ukupno 1.760.534 transakcijska računa potrošača koji na dan 31. prosinca 2021. imaju odobreno prekoračenje, njih 45% odnosno 789.959 računa na 31. prosinca 2021. bili su u odobrenom prekoračenju. Kod poslovnih subjekata postotak transakcijskih računa s odobrenim prekoračenjem koji su na dan 31. prosinca 2021. bili u prekoračenju iznosi 49%, odnosno ukupno 9.317 transakcijskih računa bilo je u odobrenom prekoračenju od ukupno evidentiranih 19.079 koji se mogu koristiti prekoračenjem.

8.4.3. Blokirani računi za plaćanje

Na dan 31. prosinca 2021. ukupno je blokirano, tj. onemogućeno je raspolaganje novčanim sredstvima na 1.298.984 računa za plaćanje potrošača i 20.848 računa za plaćanje poslovnih subjekata.

Tablica 8. Broj blokiranih računa za plaćanje
na dan 31. prosinca 2021.

Vrsta računa	Potrošač	Poslovni subjekt
Transakcijski račun	1.220.576	19.153
Drugi platni račun	81.732	666
Ukupno	1.302.308	19.819

Izvor: HNB

9. Pojmovnik

Izravno terećenje je platna usluga kojom se tereti platiteljev račun za plaćanje, pri čemu platnu transakciju inicira primatelj plaćanja na osnovi suglasnosti platitelja dane njegovu pružatelju platnih usluga, primatelju plaćanja ili pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja.

Korisnik platnih usluga fizička je ili pravna osoba koja se koristi platnom uslugom u svojstvu platitelja, primatelja plaćanja ili istodobno u oba svojstva.

Kreditni transfer je platna usluga kojom se račun za plaćanje primatelja plaćanja odobrava za platnu transakciju ili za niz platnih transakcija terećenja platiteljeva računa za plaćanje od strane pružatelja platnih usluga kod kojeg se vodi platiteljev račun za plaćanje, na osnovi naloga za plaćanje koji zadaje platitelj.

Međunarodna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga nalazi u Republici Hrvatskoj, a drugi u trećoj državi.

Nacionalna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platiteljev pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji se nalaze u Republici Hrvatskoj.

Nepotrošač je pravna ili fizička osoba koja nije potrošač (poslovni subjekt).

Novčana pošiljka je platna usluga pri kojoj se primaju novčana sredstva od platitelja bez otvaranja računa za plaćanje na ime platitelja ili primatelja plaćanja, s isključivom svrhom prijenosa odgovarajućeg iznosa novčanih sredstava primatelju plaćanja ili drugom pružatelju platnih usluga za primatelja plaćanja i/ili se takva novčana sredstva primaju za primatelja plaćanja i stavljaju mu se na raspolaganje.

Platna transakcija je polaganje, podizanje ili prijenos novčanih sredstava koje je inicirao platitelj ili je zadana u njegovo ime i za njegov račun ili ju je inicirao primatelj plaćanja, bez obzira na to kakve su obveze iz odnosa između platitelja i primatelja plaćanja.

Potrošač je fizička osoba koja u ugovorima o platnim uslugama obuhvaćenima Zakonom o platnom prometu (NN, br. 66/2018.) djeluje izvan područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja, odnosno fizička osoba koja sklapa ugovor o izdavanju elektroničkog novca u skladu sa Zakonom o elektroničkom novcu (NN, br. 64/2018.) izvan područja gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja.

Prekogranična platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga nalazi u Republici Hrvatskoj, a drugi u drugoj državi članici.

Račun za plaćanje jest bilo koji račun koji vodi pružatelj platnih usluga na ime jednog ili više korisnika platnih usluga i koji se koristi za izvršavanje platnih transakcija.

Trajni nalog je uputa koju je platitelj dao pružatelju platnih usluga kod kojega se vodi platiteljev račun za plaćanje, za izvršavanje kreditnih transfera u redovitim vremenskim razmacima ili na unaprijed utvrđene datume (npr. plaćanje TV pristojbe, rate, anuiteta...).

Usluga plaćanja računa jest platna usluga kod koje kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.).

10. Dodatak

Popis tablica

Tablica 1. Platne transakcije u RH.....	8
Tablica 2. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički.....	23
Tablica 3. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički.....	23
Tablica 4. Prosječan broj i vrijednost transakcija nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički prema broju korisnika platnih usluga.....	23
Tablica 5. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata	46
Tablica 6. Broj korisnika prema platnim servisima.....	48
Tablica 7. Platni servisi (usluge) povezani s računom za plaćanje.....	49
Tablica 8. Broj blokiranih računa za plaćanje	55

Popis okvira

Okvir 1. Udio korištenja platnoprometnih servisa potrošača u odnosu na broj stanovnika RH i poslovnih subjekata i subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima u RH	22
Okvir 2. Pregled broja korisnika računa za plaćanje i platnih servisa na dan 31. prosinca 2021.....	48

Popis slika

Slika 1. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija.....	9
Slika 2. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija.....	9

Slika 3. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija.....	10
Slika 4. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija.....	10
Slika 5. Struktura kreditnih transfera	11
Slika 6. Ukupni poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)	13
Slika 7. Poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi potrošača...	13
Slika 8. Poslani nacionalni i međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata.....	14
Slika 9. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.....	15
Slika 10. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača	16
Slika 11. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata.....	16
Slika 12. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)	17
Slika 13. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača u stranim valutama.....	18
Slika 14. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata u stranim valutama.....	18
Slika 15. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja	19
Slika 16. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja.....	20
Slika 17. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja	20
Slika 18. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja	21

Slika 19. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata zadanih elektronički na šalteru.....	24
Slika 20. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera zadanih elektronički mobilnim bankarstvom	25
Slika 21. Broj ugovora trajnog naloga na dan 31. prosinca 2021.	26
Slika 22. Ukupan broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača i poslovnih subjekata.....	27
Slika 23. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača	27
Slika 24. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata.....	28
Slika 25. Ukupni poslani međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.....	30
Slika 26. Ukupni poslani međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)	30
Slika 27. Poslani međunarodni kreditni transferi potrošača	31
Slika 28. Poslani međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata....	31
Slika 29. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata.....	32
Slika 30. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata.....	32
Slika 31. Ukupni primljeni međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u kunama.....	33
Slika 32. Ukupni primljeni međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata u stranim valutama (sve valute bez kune)	34
Slika 33. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata.....	35

Slika 34. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata.....	35
Slika 35. Broj i vrijednost transakcija usluge plaćanja računa	36
Slika 36. Poslane nacionalne novčane pošiljke	38
Slika 37. Poslane međunarodne novčane pošiljke	38
Slika 38. Primljene međunarodne novčane pošiljke koje su poslone u kunama	40
Slika 39. Primljene međunarodne novčane pošiljke u stranim valutama (sve valute bez kune)	40
Slika 40. Udjeli pet najzastupljenijih valuta u primljenim novčanim pošiljkama.....	41
Slika 41. Broj suglasnosti za izravno terećenje.....	43
Slika 42. Ukupan broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja	44
Slika 43. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja potrošača	44
Slika 44. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja poslovnih subjekata.....	45
Slika 45. Ukupan broj računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata.....	47
Slika 46. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača otvorenih kod kreditnih institucija.....	51
Slika 47. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata.	51
Slika 48. Broj transakcijskih računa potrošača i poslovnih subjekata bez odobrenog prekoračenja	53
Slika 49. Broj transakcijskih računa potrošača i poslovnih subjekata s odobrenim prekoračenjem.....	54

